

Nr 50

Bevillningsutskottets betänkande angående beräkning av bevil- ningarna för budgetåret 1967/68, m. m., jämte i äm- net väckta motioner.

Jämlikt § 40 riksdagsordningen avgiver bevillningsutskottet härmed förslag till beräkning av de särskilda bevilningarnas belopp för budgetåret 1967/68 vid tillämpning av gällande eller vid innevarande års riksdag fastställda grunder.

På sätt framgår av det vid årets statsverksproposition fogade utdraget av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 3 januari 1967 (Bilaga 1 till statsverkspropositionen 1967: Finansplanen) har chefen för finansdepartementet nämnda dag underställt Kungl. Maj:ts prövning finansplan och beräkning av inkomster för budgetåret 1967/68 jämte därmed sammanhängande frågor. Departementschefen har därvid anmält riksrevisionsverkets skrivelse den 14 december 1966 med inkomstberäkning för nämnda budgetår.

I en den 21 april 1967 dagtecknad proposition, nr 125, angående komplettering av riksstatsförslaget för budgetåret 1967/68 m. m. har Kungl. Maj:t bl. a. föreslagit riksdagen att besluta, att statlig inkomstskatt för skattskyldig, som avses i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt, skall ingå i preliminär skatt för budgetåret 1967/68 med 100 procent av grundbeloppet.

Propositionen nr 125 har i här berörd del hänvisats till bevillningsutskottet och i övrigt till statsutskottet.

Till behandling i detta sammanhang har utskottet upptagit följande vid riksdagens början väckta, till bevillningsutskottet hänvisade motioner, nämligen

I) de likalydande motionerna I: 225 av fröken *Stenberg m. fl.* samt II: 288 av herr *Ringaby* och fröken *Ljungberg*, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta

1) att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa att vid den pågående utredningen inom finansdepartementet av frågan om familjebeskattningen jämväl de ensamståendes skatteförhållanden göres till föremål för övervägan-
den,

2) att i avvaktan på utredningens slutförande generellt sänka skattesatserna för ensamstående med en procentenhet vid den statliga inkomstbeskattningen på sätt i motionerna närmare utvecklats;

II) de likalydande motionerna I: 421 av herr *Holmberg m. fl.* och II: 529 av herr *Bohman m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen måtte

1) antaga följande

Förslag

till

förordning angående ändrad lydelse av 10 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt

Härigenom förordnas, att 10 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 om statlig inkomstskatt skall erhålla följande ändrade lydelse.

10 §.

1 mom. Statlig inkomstskatt — — — angivna grundbelopp.

För skattskyldig — — — beskattningsbara inkomsten;

när den beskattningsbara inkomsten överstiger

12 000 men icke	18 000 kr.:	1 200 kr. för	12 000 kr. och 14 %	av återstoden;
18 000 » »	24 000 »:	2 040 » »	18 000 » » 21 %	» » ;
24 000 » »	30 000 »:	3 300 » »	24 000 » » 30 %	» » ;
30 000 » »	40 000 »:	5 100 » »	30 000 » » 40 %	» » :
40 000 « »	60 000 »:	9 100 » »	40 000 » » 48 %	» » ;
60 000 » »	100 000 »:	18 700 » »	60 000 » » 54 %	» » ;
100 000 » »	150 000 »:	40 300 » »	100 000 » » 59 %	» » ;
150 000 kr.		: 69 800 » »	150 000 » » 65 %	» » .

För annan — — — beskattningsbara inkomsten;

när den beskattningsbara inkomsten överstiger

6 000 men icke	9 000 kr.:	600 kr. för	6 000 kr. och 14 %	av återstoden;
9 000 » »	12 000 »:	1 020 » »	9 000 » » 21 %	» » ;
12 000 » »	15 000 »:	1 650 » »	12 000 » » 27 %	» » ;
15 000 » »	20 000 »:	2 460 » »	15 000 » » 31 %	» » ;
20 000 » »	25 000 »:	4 010 » »	20 000 » » 36 %	» » ;
25 000 » »	30 000 »:	5 810 » »	25 000 » » 40 %	» » ;
30 000 » »	40 000 »:	7 810 » »	30 000 » » 44 %	» » ;
40 000 » »	60 000 »:	12 210 » »	40 000 » » 49 %	» » ;
60 000 » »	100 000 »:	22 010 » »	60 000 » » 54 %	» » ;
100 000 » »	150 000 »:	43 610 » »	100 000 » » 59 %	» » ;
150 000 kr.		: 73 110 » »	150 000 » » 65 %	» » .

Ändå att — — — denna inkomstdel.

Med familjestiftelse — — — ekonomiska intressen.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1968; dock att äldre bestämmelser alltså skola gälla i fråga om 1968 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1968 eller tidigare år.

2) i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte

a) förelägga 1968 års riksdag förslag rörande indexreglering av ortsavdrag och av skatteskittsgränser inom de statliga inkomstskatteskallorna,

b) påskynda den inom finansdepartementet pågående översynen av allmänna skatteberedningens förslag rörande övergång till en allmän indirekt beskattning utan kumulativa verkningar, så att förslag kan föreläggas 1967 års höstriksdag om införande av en dylik skatt fr. o. m. ingången av 1968 i stället för den nuvarande s. k. omsättningsskatten;

III) de likalydande motionerna I: 558 av herrar *Dahlén* och *Bengtson* samt II: 708 av herrar *Hedlund* och *Ohlin*, vari hemställts, att riksdagen måtte

1) i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att förslag framläggas för nästa års riksdag om en allmän skattereform, innefattande bl. a. en omläggning av den nuvarande omsättningsskatten till en generell indirekt skatt av mervärdeskattens typ, lättnader i den direkta inkomstskatten, förändringar beträffande sociala förmåner och avgifterna till dessa, så att man beaktar låginkomstgruppernas problem, samt reformer inom företagsbeskattningen, som stärker konkurrensförmågan och förbättrar kapitalförsörjningen,

2) i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att undersökningar kommer till stånd rörande metoder att undvika inflationens skattehöjande verkningar samt att förslag i anledning härav förelägges riksdagen;

IV) de likalydande motionerna I: 588 av herr *Werner* och II: 709 av herr *Hermansson m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen måtte

1) antaga följande

Förslag

till

förordning angående ändring i förordningen den 26 juli 1947 (nr 577) om statlig förmögenhetsskatt

Härigenom förordnas, att 11 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 om statlig förmögenhetsskatt skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

11 §.

1 mom. Statlig förmögenhetsskatt — — — familjestiftelse utgöra:

när den beskattningsbara förmögenheten icke överstiger 150 000 kronor: en procent av den del av den beskattningsbara förmögenheten, som överstiger 100 000 kronor;

när den beskattningsbara förmögenheten överstiger

150 000 men icke	200 000 kr.:	500 kr. för	150 000 och	1,5 %	av återstoden;
200 000 » »	400 000 » :	1 250 » »	200 000 »	2 %	» » ;
400 000 » »	1 000 000 » :	5 250 » »	400 000 »	2,5 %	» » ;
1 000 000 kr.		20 250 » »	1 000 000 »	3 %	» » .

2) antaga följande

Förslag

till

förordning angående ändring i förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt

Härigenom förordnas, att 10 § 2 mom. förordningen den 26 juli 1947 om statlig inkomstskatt skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

10 §.

2 mom. Den statliga inkomstskatten utgör:

a) för svenska aktiebolag, svenska försäkringsanstalter, som icke är aktiebolag, samt sådana utländska juridiska personer som ej beskattas enligt 1 mom.:

femtio procent av den beskattningsbara inkomsten, i den mån skatten icke skall beräknas enligt c) här nedan;

b) för andra — — — beskattningsbara inkomsten;

c) för försäkringsanstalter, — — — inkomsten; samt

d) för andra — — — beskattningsbara inkomsten.

Vid tillämpningen — — — å livförsäkringsrörelsen.

3) a) bifalla det i motionerna framförda förslaget till sådan ändring av förordningen den 1 december 1959 (nr 507) om allmän varuskatt att 18 § 3 mom. i förordningen utgår,

b) avslå Kungl. Maj:ts förslag i prop. 1967: 7 till ändring i förordningen om allmän varuskatt,

4) i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning angående beskattningen av reklamutgifter;

V) de likalydande motionerna I: 589 av herr *Werner* och II: 717 av herr *Karlsson* i Huddinge *m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa,

1) att familjeskattutredningen får i uppdrag att utreda allmänna varuskattens sociala effekter med särskilt avseende på låginkomstfamiljernas situation,

2) att Kungl. Maj:t i samband med prövningen av frågan om det framtida skattesystemets utformning prövar frågan om en omkonstruering av skatteskalorna enligt i motionerna angivna riktlinjer,

3) att Kungl. Maj:t föranstaltar om utredning rörande statens övertagande i allt väsentligt av kostnaderna för skolväsendet; ävensom

VI) motionen II: 738 av herr *Sjöholm*, vari hemställts, att riksdagen

måtte besluta att hos Kungl. Maj:t begära att den pågående översynen av allmänna skatteberedningens förslag om mervärdeskatt påskyndas.

Det ovan under IV) 3) a) framställda yrkandet om ändring i förordningen om allmän varuskatt kommer att prövas av utskottet under höstriksdagen i samband med behandlingen av prop. 1967: 47, medan det under IV) 3) b) framställda yrkandet redan behandlats av riksdagen (BevU:s bet. nr 2).

De under V) angivna motionerna har såvitt avser punkten 3) i motionernas hemställan hänvisats till statsutskottet och i övrigt till bevillningsutskottet.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framställda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionerna I: 225, I: 421, II: 708, II: 709, II: 717 och II: 738.

Statsverkspropositionen

I det i statsverkspropositionen intagna förslaget till beräkning av inkomsterna å driftbudgeten under budgetåret 1967/68 är bevillningarna i överensstämmelse med departementschefens förslag beräknade till följande belopp:

Skatt på inkomst, förmögenhet och rörelse:		
Skatt på inkomst och förmögenhet m. m.	13 815 000 000	
Kupongskatt	10 000 000	
Utskiftningsskatt och ersättningskatt ..	2 000 000	
Skogsvårdsavgifter	10 200 000	
Bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter	4 000 000	
Arvsskatt och gåvoskatt	190 000 000	
Lotterivinstskatt	105 000 000	
Stämpelskatt och stämpelavgift	210 000 000	14 346 200 000
Automobilskattemedel:		
Fordonsskatt	940 000 000	
Bensin- och brännoljeskatt	1 760 000 000	2 700 000 000
Tullar och acciser:		
Tullmedel	1 000 000 000	
Allmän varuskatt	6 950 000 000	
Särskilda varuskatter	365 000 000	
Omsättningsskatt på motorfordon	375 000 000	
Regleringsavgift och accis på fettvaror m. m.	1 000 000	

Tobaksskatt	1 525 000 000	
Rusdrycksförsäljningsmedel av parti-handelsbolag	25 000 000	
Rusdrycksförsäljningsmedel av detalj-handelsbolag	50 000 000	
Skatt på sprit	1 800 000 000	
Skatt på vin	175 000 000	
Skatt på malt- och läskedrycker	320 000 000	
Energiskatt	870 000 000	
Särskild skatt på motorbränslen	215 000 000	
Investeringsavgift	1 000 000	13 672 000 000
Postverket (överskott)		17 000 000

Beträffande riksstatsförslagets inkomstsida i övrigt och beräkningen av de särskilda inkomsttitlarna hänvisar utskottet till bilaga 3 till Finansplanen. De närmare detaljerna i inkomstberäkningen framgår av riksrevisionsverkets inkomstberäkning (bilaga 2 till Finansplanen) och av departementschefens sammanfattning (sid. 36 ff i Finansplanen).

Riksrevisionsverkets beräkning av statsinkomsternas utveckling på längre sikt

I en bilaga till riksrevisionsverkets vid statsverkspropositionen fogade inkomstberäkning för budgetåret 1967/68 har ämbetsverket redovisat en promemoria med vissa beräkningar av *statsinkomsterna under budgetåren 1968/69—1971/72*. I promemorian framhålles inledningsvis att utvecklingen av statsinkomsterna i första hand är beroende av den allmänna ekonomiska utvecklingen, för vilken på längre sikt endast schablonmässiga antaganden kan göras. Sambandet med den allmänna ekonomiska utvecklingen är särskilt utpräglat för titeln skatt på inkomst och förmögenhet m. m. Med hänsyn till årets avtalsuppgörelse, som omfattade inkomståren 1966—1968, har riksrevisionsverket ansett sig kunna räkna med en ökning av de sammanlagda till taxering 1969 uppgivna inkomsterna med drygt 7 %. För efterföljande taxeringsår har motsvarande inkomststegring schablonmässigt uppskattats till ca 4 % vid 1970 års taxering, varvid hänsyn tagits till inverkan av avtalsmässig arbetstidsförkortning, och till ca 5 % vid 1971 resp. 1972 års taxeringar. Ämbetsverket fortsätter:

Varje procents förändring i de sammanlagda till taxering uppgivna inkomsterna kan, vid en i stort sett oförändrad inkomststruktur, beräknas medföra en förändring i summa påfordrad statlig inkomstskatt, förmögenhets-skatt och folkpensionsavgifter med ca 250 milj. kr. per år. Vid de antagan-

den om skatteunderlagets förändringar som här angivits, kan de påförda beloppen av statlig inkomstskatt, förmögenhetsskatt och folkpensionsavgifter vid 1969—1972 års taxeringar beräknas uppgå till de belopp, som angives i följande tablå, i vilken även det enligt det föregående uppskattade beloppet vid 1968 års taxering medtagits (milj. kr.).

Taxeringsår				
1968	1969	1970	1971	1972
13 360	14 850	15 520	16 750	18 040
+ 1 490	+ 670	+ 1 230	+ 1 290	

Genom uppbördstekniska förhållanden kan betydande skillnader förekomma mellan de påförda skatterna och de kassamässiga inkomsterna på skattetiteln under budgetåret. I detta sammanhang kan främst nämnas eftersläpningen i utbetalningarna av kommunalskatteomedel, som blir speciellt märkbar vid större förändringar av skatteunderlaget. Enligt den stegring av skatteunderlaget som ovan antagits skulle de kassamässiga inkomsterna på titeln uppgå till 14 300 milj. kr. under budgetåret 1968/69, till 15 100 milj. kr. under budgetåret 1969/70 och till 16 700 resp. 18 700 milj. kr. under budgetåren 1970/71 och 1971/72.

För under tullar och acciser redovisade inkomsttitlar är sambandet med den löpande ekonomiska utvecklingen speciellt framträdande för allmän varuskatt, som utgår på den värdemässiga omsättningen. För övriga tullar och acciser liksom för automobilskattemedlen har skattesatserna i betydande utsträckning karaktären av styckeskatter och är relativt oberoende av förändringar i prisnivån. Vid givna skattesatser kan därför en prognos över intäkterna för ifrågakvarande inkomsttitlar utföras med ledning av mindre preciserade antaganden om den allmänna ekonomiska utvecklingen än när det gäller titeln skatt på inkomst och förmögenhet m. m. Detsamma gäller under förutsättning av bl. a. oförändrade förräntningskrav också för flertalet kapitalfonder.

I nedanstående sammanställning, i vilken även de kända beloppen för budgetåret 1965/66 och de nu beräknade beloppen för budgetåren 1966/67 och 1967/68 medtagits, har de beräknade intäkterna under budgetåren 1968/69—1971/72 för andra titlar än titeln skatt på inkomst och förmögenhet m. m. sammanställts (milj. kr.).

	1965/66	1966/67	1967/68	1968/69	1969/70	1970/71	1971/72
Övrig skatt på inkomst, förmögenhet och rörelse	471	506	531	560	580	610	630
Automobilskattemedel	2 215	2 380	2 400	2 530	2 660	2 790	2 920
Tullar och acciser	10 847	12 170	12 846	13 520	14 100	14 720	15 350
därav allmän varuskatt	5 019	5 800	6 300	6 700	7 000	7 350	7 700
Uppbörd i statens verksamhet	830	779	735	670	610	600	610
Diverse inkomster	478	476	492	510	520	540	550
Statens affärsverksfonder	477	556	626	660	680	700	720
Övriga kapitalfonder . .	769	928	974	1 020	1 070	1 110	1 150
Summa	16 087	17 795	18 604	19 470	20 220	21 070	21 930

Beräkningen bygger på antaganden om en fortsatt ökning av nationalprodukten och dess komponenter i ungefär samma takt som hittills genomsnittligt under efterkrigstiden vid i stort sett stabil prisnivå. För vissa titlar, såsom allmän varuskatt, tullmedel och i viss mån även affärsverksfonderna, kan genom det nära sambandet mellan intäkter och den löpande ekonomiska utvecklingen också tämligen små förändringar i utvecklingstakten för nationalprodukten och dess komponenter ge utslag i intäkterna. Helt allmänt bör dessutom understrykas, att den absoluta nivån hos de beräknade beloppen för de olika inkomstitlarna är baserad på det beräknade utfallet av motsvarande inkomster under budgetåren 1966/67 och 1967/68. I den mån denna utgångspunkt för beräkningarna förskjutes, måste givetvis beräkningarna för budgetåren 1968/69—1971/72 revideras.

Departementschefens beräkning av de särskilda inkomstitlarna

Härutinnan har departementschefen i statsverkspropositionen anfört följande.

Som jag anfört i det föregående har jag för avsikt att föreslå riksdagen vissa skatte- och avgiftshöjningar. Dessa medför att riksrevisionsverkets beräkningar av vissa inkomstitlar bör justeras. Även i övrigt har jag på några punkter funnit anledning att frågå verkets beräkning.

Den föreslagna höjningen av folkpensionsavgiften från 4 till 5 % den 1 juli 1967 medför en merinkomst på titeln *skatt på inkomst och förmögenhet m. m.* med ca 365 milj. kr. under budgetåret 1967/68.

En motverkande faktor utgörs av den samtidigt förordade justeringen av schablonen för kommunalskatteavdraget som skulle tillämpas fr. o. m. 1968 års taxering, dock med effekt vid källskatteuttaget fr. o. m. den 1 juli 1967. Netto begränsas merinkomsten på titeln härigenom till ca 315 milj. kr.

Motorfordonsskatten föreslås ökad med i genomsnitt 50 % fr. o. m. 1968 vilket kan beräknas tillföra statskassan ca 300 milj. kr. under budgetåret 1967/68.

Den *allmänna varuskatten* föreslås höjd den 1 mars 1967 från 9,1 % till 10 %. Den härav föranledda merinkomsten kan uppskattas till 70 milj. kr. budgetåret 1966/67 och till ca 630 milj. kr. budgetåret 1967/68. Härvid har, liksom i fråga om andra indirekta skattehöjningar, tagits hänsyn till att en skattehöjning medför en viss konsumtionsdämpning på kort sikt.

I förslaget ingår även en höjning av *tobaksskatten* med 2 öre per cigarett och viss motsvarande ökning på övriga tobaksvaror. Inflytande tobaksskatt beräknas härigenom öka med 175 milj. kr. under budgetåret 1967/68. Höjningen medför även en ökning av den allmänna varuskatten eftersom denna beräknas på grundval av varans pris inkl. tobaksskatt. Effekten kan beräknas till ca 20 milj. kr. på budgetåret 1967/68.

Som jag tidigare redovisat kommer riksdagen att i särskild proposition

föreläggas förslag om att införa en investeringsavgift för vissa byggnadsinvesteringar. Avgifter som uppbärs bör redovisas under särskild inkomstitel. Med hänsyn till avgiftens prohibitiva karaktär bör titeln tas upp endast med ett formellt belopp av 1 milj. kr.

Som jag tidigare nämnt lägger chefen för handelsdepartementet senare denna dag fram förslag om höjning av penninglotteriets lottpriser med 5 kr., varav 2: 93 tillförs statskassan medan 2: 07 återgår till lotteriet i form av ökade vinstmedel. Med anledning härav bör inkomsterna av *lotterimedel* räknas upp med 60 milj. kr. för budgetåret 1967/68.

Beträffande de under rubriken *uppbörd i statens verksamhet* upptagna inkomstitlarna framgår de av mig förordade avvikelserna av tabell 8.

De justeringar jag förordar beträffande inkomsterna under punkterna 2, 3, 4 och 6 ansluter sig till taxor som Kungl. Maj:t äger fastställa. Avvikelseerna under punkterna 1 och 5 är uttryck för en samlad bedömning av inkomst- och utgiftsutvecklingen.

I enlighet med vad chefen för ecklesiastikdepartementet senare denna dag kommer att föreslå förordar jag att en ny inkomstitel benämnd »Inkomster vid riksantikvarieämbetet» uppförs med 1 577 000 kr. för budgetåret 1967/68 (p. 6).

Inkomsterna av *försvarets fabriksverk* bör, som närmare redovisas av chefen för försvarsdepartementet, uppföras med 10 milj. kr. för budgetåret 1967/68. Härigenom beaktas att inleveransen för nästa budgetår bör överstiga det fastställda förräntningskravet med 2 milj. kr. För budgetåret 1966/67 beräknar jag en inleverans om 6,4 milj. kr. Chefen för försvarsdepartementet kommer senare denna dag att framlägga förslag att försvarets fabriksverk i framtiden skall redovisas tillsammans med övriga affärsdrivande verk, varför jag räknat med de nämnda justeringarna under inkomster av statens affärsverksfonder.

Beträffande inkomsterna från *televerket*, lägger, som jag tidigare nämnt, chefen för kommunikationsdepartementet senare i dag för Kungl. Maj:t fram förslag till vissa taxeändringar som innebär bl. a. höjning av samtalsmarkeringsavgiften med 1 öre (från 9 till 10 öre) den 1 februari 1967. Med hänsyn därtill bör inkomsterna från televerket upptas med ett för budgetåret 1966/67 med 20 milj. kr. förhöjt belopp. Motsvarande höjning för budgetåret 1967/68 är 60 milj. kr.

Av chefen för kommunikationsdepartementet kommer vidare senare i dag att föreslås att *luftfartsverket* framdeles skall förränta det i verket nedlagda kapitalet enligt samma regler som gäller för övriga affärsverk. För att möjliggöra detta skall övergångsvis driftbidrag utgå. I enlighet härmed förordar jag att inkomster av luftfartsverket uppförs med 14,5 milj. kr. under budgetåret 1967/68. Inkomsterna bör redovisas under rubriken Statens affärsverksfonder.

Riksrevisionsverkets beräkningar i övrigt av driftbudgetens inkomster för budgetåren 1966/67 och 1967/68 har inte föranlett någon erinran från min sida.

Totalt innebär de av mig förordade avvikelserna en uppräknig av driftbudgetens inkomster jämfört med riksrevisionsverkets beräkning med 97,2 milj. kr. för budgetåret 1966/67 och med 1 598,1 milj. kr. för budgetåret 1967/68.

Ny beräkning av vissa inkomstitlar

I propositionen nr 125 har föreslagits ny beräkning av vissa inkomstitlar. Härav inhämtas bl. a. följande.

I skrivelse den 3 april 1967 har *riksrevisionsverket* jämlikt gällande instruktion avlämnat förslag till förnyad beräkning av statsverkets inkomster för budgetåret 1967/68. Vid beräkningens verkställande har ämbetsverket liksom under tidigare år från vederbörande myndigheter införskaffat nya uppgifter rörande de större inkomstitlarna ävensom beträffande vissa speciellt konjunkturkänsliga inkomstitlar. Beträffande de olika inkomstitlarna har riksrevisionsverket i huvudsak anfört följande.

Skatt på inkomst och förmögenhet m. m. Över denna titel redovisas utöver uppbörderna av de statsskatter, som slutgiltigt skall redovisas på titeln, även kommunalutskylder samt vissa skatter och avgifter som uppbärs i samband med den allmänna skatteuppbörderna. I statsverkspropositionen uppfördes de behållna inkomsterna på titeln med 13 815 milj. kr., vilket var 315 milj. kr. mer än enligt riksrevisionsverkets förslag. Denna merinkomst föranleddes dels av den föreslagna höjningen av folkpensionsavgiften från 4 % till 5 % den 1 juli 1967 och dels av justeringen av schablonen för kommunalskatteavdraget som skulle tillämpas fr. o. m. 1968 års taxering, dock med effekt vid källskatteuttaget fr. o. m. den 1 juli 1967. 1967 års riksdag har godkänt ovannämnda förslag till höjning av folkpensionsavgiften och justering av kommunalskatteavdraget (prop. 1967: 7).

Samtidigt med beräkningen för nästkommande budgetår har riksrevisionsverket bedömt utfallet för innevarande budgetår.

Dessa beräkningar sammanfattas i följande sammanställning, varvid riksrevisionsverkets beräkningar i december 1966 medtagits som jämförelse (milj. kr.):

	1966/67 december- beräkning	ny beräk- ning	1967/68 december- beräkning	ny beräk- ning
<i>Inkomster</i>				
Prel. A-skatt under terminerna	20 140	20 230	22 430	22 770
Prel. B-skatt under terminerna	4 720	4 670	5 070	4 960
Fyllnadsbetalningar av prelimi- när skatt	1 000	1 000	1 100	1 100
Kvarstående skatt	1 980	2 060	2 000	2 000
Socialförsäkringsavgifter från direktdebiterade arbetsgivare m. m.	1 160	1 170	1 580	1 600
Tillkommande skatt, sjömans- skatt, restantier m. m.	550	550	600	600
Summa inkomster	29 550	29 680	32 780	33 030
<i>Utgifter</i>				
Kommunalskattemedel	12 580	12 580	14 370	14 310
Överskjutande skatt	1 490	1 490	1 500	1 600
Övriga restitutioner	70	70	70	70
Utbetalningar till allmänna för- säkringskassorna m. m.	2 430	2 430	3 000	3 000
Utbetalningar till allmänna pen- sionsfonden	310	310	350	350
Omföringar	40	40	40	40
Summa utgifter	16 920	16 920	19 330	19 370
<i>Inkomster utöver utgifter</i>	<i>12 630</i>	<i>12 760</i>	<i>13 450</i>	<i>13 660</i>
Avrundade belopp	12 700	12 700	13 500	13 700

Beträffande innebörden av de olika posterna i ovanstående sammanställning hänvisas till riksrevisionsverkets decemberberäkning.

Den redovisade avvikelserna mellan den nu företagna beräkningen och decemberberäkningen hänför sig för innevarande budgetår främst till att under uppbördsterminerna erlagd preliminär A-skatt uppräknats med 90 milj. kr. och preliminär B-skatt nedräknats med 50 milj. kr. på grund av de nu kända uppgifterna om uppbördens storlek och fördelning i januari 1967 samt tillgängliga sammanfattande uppgifter om uppbörden i mars 1967.

För budgetåret 1967/68 har i jämförelse med decemberberäkningen preliminär A-skatt uppräknats med 340 milj. kr. på grund av ovannämnda höjning av folkpensionsavgiften och justering av kommunalskatteavdraget. Preliminär B-skatt har nedräknats med 110 milj. kr. som en följd av en enkät till ett antal större bolag.

För övriga poster räknas endast med smärre förändringar jämfört med decemberberäkningen, vilka beträffande socialförsäkringarna grundas på

i skrivelse från riksföräkringsverket den 10 mars 1967 erhållna uppgifter.

De avsättningar till respektive återföringar från budgetutjämningsfonden av kommunalskattemedel, som enligt den nu framlagda beräkningen bör verkställas under budgetåren 1966/67 och 1967/68 framgår av följande sammanställning i vilken som jämförelse medtagits motsvarande belopp vid riksrevisionsverkets decemberberäkning (milj. kr.):

	1966/67 december- beräkning	ny beräk- ning	1967/68 december- beräkning	ny beräk- ning
Avsättning	1 800	1 800	1 600	1 650
Återföring	1 475	1 475	1 700	1 700
Nettoavsättning (+), nettoåter- föring (-)	+ 325	+ 325	- 100	- 50

Med starkt understrykande av de osäkerhetsmoment, som även vid denna tidpunkt föreligger, uppskattar riksrevisionsverket de behållna inkomsterna på titeln skatt på inkomst och förmögenhet m. m. för budgetåret 1966/67 till 12 700 milj. kr. och föreslår att titeln i riksstaten för budgetåret 1967/68 uppförs med 13 700 milj. kr., vilket är 115 milj. kr. mindre än i statsverkspropositionen.

Kupongskatt. I statsverkspropositionen uppfördes denna titel med 10 milj. kr. Riksrevisionsverket som beräknar inkomsterna på titeln till 13 milj. kr. för innevarande budgetår föreslår, att titeln kupongskatt i riksstaten för budgetåret 1967/68 uppförs med 15 milj. kr., vilket är 5 milj. kr. mer än i statsverkspropositionen.

Arvsskatt och gåvoskatt. I statsverkspropositionen uppfördes denna titel med 190 milj. kr. Riksrevisionsverket, som beräknar inkomsterna på denna titel till 200 milj. kr. under innevarande budgetår, föreslår, att titeln arvsskatt och gåvoskatt i riksstaten för budgetåret 1967/68 uppförs med 210 milj. kr., vilket är 20 milj. kr. mer än i statsverkspropositionen.

Lotterivinstskatt. Denna titel uppfördes i statsverkspropositionen med 105 milj. kr. I skrivelse den 9 mars 1967 har kontrollstyrelsen beräknat inkomsterna på titeln till 95 milj. kr. I anslutning till kontrollstyrelsens beräkning förordar riksrevisionsverket att titeln lotterivinstskatt i riksstaten för budgetåret 1967/68 uppförs med 95 milj. kr., vilket är 10 milj. kr. mindre än i statsverkspropositionen.

Stämpelskatt och stämpelavgift. Inkomsterna under denna titel uppfördes i statsverkspropositionen med 210 milj. kr. I sin förenämnda skrivelse har kontrollstyrelsen beräknat inkomsterna på titeln till 190 milj. kr. Riks-

revisionsverket förordar att titeln stämpelskatt och stämpelavgift i riksstaten för budgetåret 1967/68 uppförs med 200 milj. kr., vilket är 10 milj. kr. mindre än i statsverkspropositionen.

Fordonsskatt. Denna titel beräknades av riksrevisionsverket i december 1966 till 640 milj. kr. I statsverkspropositionen uppfördes den med 940 milj. kr. på grund av en förutsatt höjning av fordonsskatten fr. o. m. 1968. Riksdagen har sedermera godkänt i proposition den 3 januari 1967 (nr 7) framlagda förslag till nämnda skattehöjning. Skattehöjningen innebär en generell uppräknings av den nuvarande fordonsskattens grund- och tilläggsavgifter med 50 %.

Enligt från överståthållarämbetet och länsstyrelserna inhämtade uppgifter uppgick den debiterade fordonsskatten vid den ordinarie uppbörds-terminen i februari—mars 1967 till 610 milj. kr., vilket är 44 milj. kr. mer än det föregående år debiterade beloppet. Genom bestämmelserna i kungörelsen den 15 augusti 1962 (nr 499) om anstånd i vissa fall med att erlägga automobilskatt kan ett belopp av ca 50 milj. kr. hänförligt till budgetåret 1966/67 beräknas inflyta först under budgetåret 1967/68. Å andra sidan inlevererades på grund av motsvarande anståndsbestämmelser ca 48 milj. kr. avseende debiteringen i februari—mars 1966 först under innevarande budgetår. Enligt uppgifter från överståthållarämbetet och länsstyrelserna uppgick vid utgången av år 1966 antalet registrerade personbilar till ca 1 904 000, vilket var ca 113 000 fler än vid utgången av år 1965.

I skrivelse den 1 mars 1967 har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen med utgångspunkt från i statsverkspropositionen föreslagna skatteändringar beräknat inkomsterna på ifrågavarande titel till 910 milj. kr. för budgetåret 1967/68.

För nästkommande budgetår finner sig riksrevisionsverket kunna utgå från en ökning av fordonsbeståndet av i stort sett samma storlek som under innevarande budgetår. Riksrevisionsverket, som beräknat inkomsterna på titeln till 620 milj. kr. för budgetåret 1966/67 föreslår, att titeln fordonsskatt i riksstaten för budgetåret 1967/68 uppförs med 940 milj. kr., vilket är samma belopp som i statsverkspropositionen.

Bensin- och brännoljeskatt. Denna titel uppfördes i statsverkspropositionen med 1 760 milj. kr. Med ledning av från kontrollstyrelsen och jordbruksnämnden erhållna uppgifter förordar riksrevisionsverket, att titeln i riksstaten för budgetåret 1967/68 uppförs med samma belopp som i statsverkspropositionen eller 1 760 milj. kr.

Tullmedel. I statsverkspropositionen uppfördes denna titel med 1 000 milj. kr. I skrivelse till riksrevisionsverket den 10 mars 1967 har generallullstyrelsen uppskattat bruttoupbödden av tullmedel till 1 040 milj. kr. och be-

räknat restitutionerna till 90 milj. kr., varigenom nettouppbörderna av tullmedel under budgetåret 1967/68 skulle utgöra 950 milj. kr. Styrelsens uppskattning har företagits på basis av importprognosen i den preliminära nationalbudgeten för 1967 samt under förutsättning att ekonomiska och politiska förhållanden ej i väsentlig utsträckning ändrar villkoren för den svenska utrikeshandeln.

Dessutom har styrelsen utgått ifrån tillgängliga uppgifter om importens och tulluppbördens utveckling, vilken, vad gäller tulluppbörden under perioden november 1966—februari 1967, har visat en mer vikande tendens än vad styrelsen förutsatte i november 1966.

Riksrevisionsverket, som beräknar titeln tullmedel för innevarande budgetår till 1 000 milj. kr., förordar i anslutning till generaltullstyrelsens ovan nämnda beräkning att titeln i riksstaten för budgetåret 1967/68 uppförs med 950 milj. kr., vilket är 50 milj. kr. mindre än i statsverkspropositionen.

Allmän varuskatt. Denna titel beräknades av riksrevisionsverket i december 1966 till 6 300 milj. kr. I statsverkspropositionen uppfördes den med 6 950 milj. kr. med hänsyn till en föreslagen höjning av den allmänna varuskatten med 0,9 procentenheter till 10 % fr. o. m. den 1 mars 1967. Riksdagen har sedermera godkänt i propositionen den 3 januari 1967 (nr 7) framlagda förslag till nämnda skattehöjning. Detta betyder att skattepålägget vid öppen debitering på priset före skatt höjs från 10 % till 11,1 %. För innevarande budgetår beräknar riksrevisionsverket inkomsterna på ifrågasvarande titel till 5 800 milj. kr. Ämbetsverket förordar att inkomsterna på titeln allmän varuskatt i riksstaten för budgetåret 1967/68 uppförs med 6 800 milj. kr., vilket är 150 milj. kr. mindre än i statsverkspropositionen.

Särskilda varuskatter. Denna titel uppfördes i statsverkspropositionen med 365 milj. kr. Generaltullstyrelsen och kontrollstyrelsen har i sina förnyade beräkningar uppskattat inkomsterna till 367 milj. kr. Riksrevisionsverket förordar att titeln särskilda varuskatter i riksstaten för budgetåret 1967/68 uppförs med 365 milj. kr., dvs. samma belopp som i statsverkspropositionen.

Omsättningsskatt på motorfordon. Denna titel uppfördes i statsverkspropositionen med 375 milj. kr. I sin förenämnda skrivelse till riksrevisionsverket har kontrollstyrelsen beräknat inkomsterna på ovan nämnda titel till 350 milj. kr. för budgetåret 1967/68. För innevarande budgetår beräknar riksrevisionsverket nu inkomsterna på titeln till 330 milj. kr. Riksrevisionsverket förordar att titeln omsättningsskatt på motorfordon i riksstaten för budgetåret 1967/68 uppförs med 350 milj. kr., vilket är 25 milj. kr. lägre än i statsverkspropositionen.

Tobaksskatt. I december 1966 beräknades tobaksskatten av riksrevisionsverket till 1 350 milj. kr. Denna titel uppfördes i statsverkspropositionen med 1 525 milj. kr. på grund av en förutsatt höjning av tobaksskatten med 2 öre per cigarrett fr. o. m. den 1 mars 1967. Framlagda förslag till ovan nämnda skattehöjning i proposition den 3 januari 1967 (nr 7) har godkänts av riksdagen. I anslutning till kontrollstyrelsens förnyade beräkning föreslår riksrevisionsverket, att titeln tobaksskatt i riksstaten för budgetåret 1967/68 uppförs med 1 500 milj. kr., vilket är 25 milj. kr. lägre än i statsverkspropositionen.

Skatt på sprit. Denna titel uppfördes i statsverkspropositionen med 1 800 milj. kr. I sin förnyade beräkning har kontrollstyrelsen uppskattat inkomsterna på titeln till 1 800 milj. kr. Riksrevisionsverket förordar, att titeln skatt på sprit i riksstaten för budgetåret 1967/68 uppförs med 1 800 milj. kr., vilket är samma belopp som i statsverkspropositionen.

Skatt på vin. Denna titel uppfördes i statsverkspropositionen med 175 milj. kr. I sin förnyade beräkning har kontrollstyrelsen uppskattat inkomsterna på titeln till 175 milj. kr. Riksrevisionsverket förordar, att titeln skatt på vin i riksstaten för budgetåret 1967/68 uppförs med 175 milj. kr., vilket är samma belopp som i statsverkspropositionen.

Skatt på malt- och läskedrycker. Inkomsterna under denna titel uppfördes i statsverkspropositionen med 320 milj. kr. Riksrevisionsverket förordar i anslutning till kontrollstyrelsens förnyade beräkning, att titeln skatt på malt- och läskedrycker i riksstaten för budgetåret 1967/68 uppförs med 335 milj. kr., vilket är 15 milj. kr. mer än i statsverkspropositionen.

Energiskatt. Denna titel uppfördes i statsverkspropositionen med 870 milj. kr. I sina förnyade beräkningar har kontrollstyrelsen och generaltullstyrelsen beräknat intäkterna av energiskatt till sammanlagt 867 milj. kr. Riksrevisionsverket förordar, att titeln energiskatt i riksstaten för budgetåret 1967/68 uppförs med 870 milj. kr. eller med samma belopp som i statsverkspropositionen.

Särskild skatt på motorbränslen. Denna titel uppfördes i statsverkspropositionen med 215 milj. kr. Riksrevisionsverket förordar i anslutning till kontrollstyrelsens förnyade beräkning, att titeln särskild skatt på motorbränslen i riksstaten för budgetåret 1967/68 uppförs med 215 milj. kr. eller med samma belopp som i statsverkspropositionen.

Postverket. Denna titel uppfördes i statsverkspropositionen med 17 milj. kr. I förnyad beräkning den 16 mars 1967 har poststyrelsen angivit över-

skottet under nästkommande budgetår till 17 milj. kr. Poststyrelsen anför i sin skrivelse bl. a. följande:

»Vid beräkningen av portointäkterna har hänsyn tagits till beslutad ändring av avgifterna för mass- och grupporsband fr. o. m. den 1 juli 1967.

Ersättningarna för statliga uppdrag har beräknats med hänsyn till Postverkets ökade kostnader på grund av kända lönehöjningar. De beräknade intäkterna under budgetåret 1967/68 för utbetalningar av allmänna barnbidrag och för pensionsutbetalningar är baserade på de ersättningsbelopp avseende kalenderåret 1967 som Kungl. Maj:t redan fattat beslut om.

Vid beräkningen av lönekostnaderna har hänsyn tagits till de ekonomiska ramar avseende lönehöjningar m. m. fr. o. m. den 1 januari 1967 och den 1 januari 1968 varom överenskommelse träffats mellan Statens avtalsverk och statstjänstemännens huvudorganisationer.

Även i övrigt har beräkningarna gjorts under hänsynstagande endast till kända pris- och lönehöjningar.

Överskotten för budgetåren 1966/67 och 1967/68 har nu liksom i höstberäkningen upptagits till 21 respektive 17 miljoner kronor.

Såväl intäkts- som kostnadsutvecklingen är i nuvarande marknadsläge i viss mån svåröverskådlig. Det synes inte utesluttet att överskottet för innevarande budgetår kan komma att bli något lägre och för nästkommande budgetår något högre än ovan nämnts. Då det emellertid här rör sig om relativt små förskjutningar i förhållande till Postverkets omsättning har styrelsen ansett sig ej böra nu justera de i höstberäkningen redovisade överskottsbeloppen.

I jämförelse med höstberäkningen ökar intäkterna och kostnaderna med ca 12 miljoner kronor vardera under vart och ett av budgetåren.

Intäktsökningarna faller i första hand på gruppen Postbankens driftintäkter, som beräknas öka med drygt 9 miljoner kronor under vart och ett av budgetåren. Ökningen beror främst på att Postbankens driftkostnader ökar i motsvarande grad.

Under budgetåret 1967/68 har posterna Porton och Tjänstepost ökats med tillsammans drygt 2 miljoner kronor och posten Diverse intäkter med ca 2,7 miljoner kronor i jämförelse med höstberäkningen.

Under budgetåret 1967/68 tillkommer — under förutsättning att statsmakterna bifaller en av styrelsen i ärendet gjord framställning — en intäktspost Blindskriftsförsändelser på 860 000 kronor. Ett förslagsanslag på motsvarande belopp är upptaget i statsverkspropositionen för budgetåret 1967/68.

Postverkets ersättning under budgetåret 1967/68 för skatteuppbörden har minskats med ca 4,5 miljoner kronor i jämförelse med höstberäkningen. Minskningen beror på att styrelsen nu beräknat ersättningen med utgångspunkt från att debetsedlarna skall befordras mot masskorsbandsporto enligt Kungl. Maj:ts beslut den 16 december 1966. I höstberäkningen förutsattes att debetsedlarna skulle befordras mot brevporto i enlighet med styrelsens framställning till Kungl. Maj:t den 25 augusti 1966.

Ökningen av kostnaderna i förhållande till höstberäkningen under de båda budgetåren faller främst på grupperna Avlöningar m. m. och Övriga omkostnader. Avlöningar m. m. beräknas öka med 8,8 respektive 8,2 miljoner kronor och Övriga omkostnader med 3,8 respektive 3,1 miljoner kronor.

Överskottsmedlen kommer som hittills i görligaste mån att levereras under det budgetår till vilket medlen bokföringsmässigt bör hänföras.»

Riksrevisionsverket föreslår, i anslutning till poststyrelsens ovannämnda beräkning, att titeln postverket i riksstaten för budgetåret 1967/68 uppförs med 17 milj. kr., dvs. samma belopp som i statsverkspropositionen.

Departementschefens förnyade beräkning av de särskilda inkomstitlarna m. m.

I denna del anför departementschefen i kompletteringspropositionen bl. a. följande.

Avgörande för beräkningen av statsinkomsternas utveckling är de antaganden som görs om inkomstutvecklingen i samhället under prognosperioden. Härvidlag synes utvecklingen sedan statsverkspropositionen framlades inte ge anledning till några mera betydande justeringar. Riksrevisionsverket har räknat med en ökning av den totala lönesumman med 9 % under år 1967 och 8 % under de första månaderna av år 1968. Dessa antaganden överensstämmer med de bedömningar som redovisas i den reviderade nationalbudgeten (bilaga 7). Jag finner det rimligt att dessa antaganden läggs till grund för beräkningarna.

Med utgångspunkt från de angivna förutsättningarna har riksrevisionsverket beräknat inkomsterna under titeln *skatt på inkomst och förmögenhet m. m.* till 12 700 milj. kr. för budgetåret 1966/67, vilket är samma belopp som upptogs i årets statsverksproposition. För budgetåret 1967/68 beräknas inkomsterna under titeln till 13 700 milj. kr., vilket är 115 milj. kr. mindre än vad som angavs i statsverkspropositionen. Denna nedjustering är helt en följd av en nu antagen större inkomstminskning för bolagen. Bolagens taxerade inkomster ökade med 2,4 % mellan 1965 och 1966 års taxeringar men beräknades i statsverkspropositionen komma att minska med 5 % till 1967 års taxering. Riksrevisionsverket har på grundval av en enkät till ett antal större bolag, vilka tillsammans svarar för 70 % av samtliga bolags taxerade inkomster, nu beräknat att denna minskning kommer att uppgå till 15 %.

Beräkningen av inkomsterna på inkomstskattetiteln bygger på förutsättningen om oförändrat procenttal, dvs. 100, för uttagande av preliminär skatt för budgetåret 1967/68. Enligt förordning den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt skall varje år bestämmas med vilka procenttal av grundbeloppen den statliga inkomstskatten skall ingå i preliminärskatten för kommande budgetår. Procenttalet för detta budgetårs första hälft skall vara samma som under innevarande budgetårs senare hälft. I förordning den 3 juni 1966 (nr 234) har detta procenttal satts till 100 för budgetåret

1966/67. För tiden den 1 juli—den 31 december 1967 blir alltså uttagsprocenten densamma. Jag föreslår, att uttagsprocenten även för tiden den 1 januari—den 30 juni 1968 fastställs till 100.

Inkomsterna av *allmän varuskatt* beräknas för budgetåret 1966/67 till 5 800 milj. kr. och för budgetåret 1967/68 till 6 800 milj. kr., vilket är 70 resp. 150 milj. kr. mindre än vad som angavs i statsverkspropositionen. Med hänsyn till en något lägre uppbörd i början av innevarande år än vad som tidigare förutsågs kan dessa justeringar bedömas som rimliga.

När det gäller *övriga inkomster på driftbudgeten* har riksrevisionsverkets förnyade beräkning givit anledning till vissa justeringar i förhållande till vad som redovisades i statsverkspropositionen. Bland större förändringar för budgetåret 1966/67 kan nämnas uppräknings av inkomsterna av tobaksskatt (50 milj. kr.), av arvs- och gåvoskatt (20 milj. kr.) och av övriga diverse inkomster (30 milj. kr.) samt nedräkningar av inkomsterna av tullmedel (30 milj. kr.) och av omsättningsskatt på motorfordon (20 milj. kr.). För budgetåret 1967/68 kan noteras nedjusteringar av inkomsterna av tullmedel (50 milj. kr.), av omsättningsskatt på motorfordon (25 milj. kr.) och av tobaksskatt (25 milj. kr.).

Beträffande *budgetutvecklingen 1966/67 och 1967/68* framhåller departementschefen i kompletteringspropositionen följande.

I statsverkspropositionen framhöll jag att 1967/68 års budget måste betraktas som samhällsekonomiskt starkare än budgeten för 1966/67. Såvitt nu kan beräknas ökar de totala statsutgifterna under nästa budgetår med drygt 4 % i fasta priser. Motsvarande siffra för innevarande budgetår ligger över 8 %. Den statliga konsumtionen inklusive bidrag till kommuner uppvisar 1967/68 en ökning med 3,5 à 4 %, vilket är mindre än hälften av ökningen 1966/67. De statliga investeringarna inklusive bidrag till kommuner ökade med drygt 2,5 % jämfört med drygt 2 % innevarande budgetår. Expansionen under budgetåret 1967/68 ligger i nu berörda avseenden klart under genomsnittet för 1960-talets första hälft. Som jag konstaterade i finansplanen innefattar nästa års budget en påfallande stark minskning av antalet nya tjänster. Den mot anslagsökningarna svarande uppgången av statens efterfrågan på arbetskraft kan nu väntas stanna vid ca 1 200 personer. Även om detta kan innebära en underskattning av den efterfrågeökning som kommer att realiseras, torde det kraftigt understryka förändringen i förhållande till innevarande budgetår, då motsvarande siffra kan beräknas gå upp till drygt 5 000 personer. De anförda uppgifterna visar att den strama budgetpolitiken medför en dämpning av statens reala resursanspråk. Det finansiella sparandet över budgeten, d. v. s. skillnaden mellan statens inkomster och utgifter med avdrag för långivning och kapitaltransaktioner, visar samtidigt en uppgång från innevarande till nästa

budgetår av storleksordningen 500 milj. kr. Denna hänför sig huvudsakligen till kapitaltillskottet till investeringsbanken.

Det är angeläget att understryka dessa drag i budgetutvecklingen som bakgrund till en redovisning av inkomst- och utgiftsutvecklingen i löpande priser. Totalbudgetens saldo, som 1965/66 utvisade ett underskott av 350 milj. kr., beräknades i statsverkspropositionen under innevarande år förskjutas i negativ riktning till inemot 1 500 milj. kr. för att 1967/68 ge ett underskott på ca 1 100 milj. kr. Nu föreliggande beräkningar tyder på att underskottet innevarande budgetår skulle bli detsamma som antogs i statsverkspropositionen, även om vissa poster i kalkylen förändrats. För nästa budgetår skulle underskottet däremot bli något större än enligt finansplanens beräkning och uppgå till drygt 1 500 milj. kr.

Budgetutvecklingen 1965/66—1967/68

(Milj. kr.)

	1965/66 Utfall	1966/67		1967/68	
		Stv.-prop. 1967	Ny be- räkning	Stv.-prop. 1967	Ny be- räkning
Statsinkomster	29 236	31 896	31 899	34 996	34 656
Statsutgifter	29 590	33 367	33 366	36 091	36 176
Beräknat totalbudget- saldo	- 354	- 1 471	- 1 467	- 1 095	- 1 520

Försämringen av budgetsaldot 1967/68 i förhållande till beräkningarna i statsverkspropositionen orsakas nästan helt av att statsinkomsternas ökning nu väntas bli mindre. De grundläggande antagandena om inkomstutvecklingen är i huvudsak oförändrade. Sålunda grundas riksrevisionsverkets kalkyler alltså på en stegring av lönesumman med 9 % under 1967 och 8 % under 1968. Däremot antas bolagsinkomsterna nu ligga på en 15 % lägre nivå vid 1967 års taxering i jämförelse med 1966. I decemberberäkningen förutsågs en nedgång med 5 %. För budgetåret 1967/68 medför detta en ca 100 milj. kr. lägre inkomstskatt än vad som räknades med i statsverkspropositionen. Inkomsterna av den allmänna varuskatten beräknar riksrevisionsverket samtidigt ge 150 milj. kr. mindre än tidigare antagits. Då samtidigt en nedjustering sker av vissa andra indirekta skatter, blir inkomstökningen för nästa budgetår drygt 2,7 miljarder kr., vilket är inemot 400 milj. kr. lägre än enligt statsverkspropositionen.

Inkomstutvecklingen under nästa budgetår innebär — särskilt om man bortser från de beslutade skattehöjningarna, vars sammanlagda effekt uppskattas till ca 1 400 milj. kr. — en betydligt lägre ökningstakt än tidigare år. Motsvarande kan i viss mån sägas om innevarande budgetår. Detta

är till stor del en avspegling av den dämpade uppgången i samhällsekonomin. I den mån expansionstakten stiger, får detta relativt hastigt återverkningar på budgetens inkomstsida.

Möjligheterna att godta en statlig upplåning av storleksordningen 1,5 miljarder kr. under såväl innevarande som nästa budgetår sammanhänger med dels budgetens reala innehåll, som jag förut berört, dels konjunkturutvecklingen. Jag har nyss pekat på budgetunderskottets samband med den dämpade aktiviteten i samhällsekonomin som påverkat takten i statsinkomsternas uppgång. Det har under de konjunkturförhållanden som varit rådande under större delen av innevarande budgetår inte funnits anledning att motverka budgetsaldots utveckling genom åtgärder utöver dem som redan vidtagits. Inte heller i dagens situation finner jag skäl härtill.

I anslutning till vad sålunda anförts har Kungl. Maj:t i propositionen nr 125 föreslagit riksdagen att upptaga inkomsterna på driftbudgeten för budgetåret 1967/68 enligt en vid statsrådsprotokollet såsom *Bilaga 4* fogad specifikation. Denna specifikation överensstämmer med statsverkspropositionens förslag till beräkning av bevillningarna med undantag av att i specifikationen inkomsterna på följande inkomstitlar beräknats sålunda:

Skatt på inkomst och förmögenhet m. m.	13 700 000 000
Kupongskatt	15 000 000
Arvsskatt och gåvoskatt	210 000 000
Lotterivinstskatt	95 000 000
Stämpelskatt och stämpelavgift	200 000 000
Tullmedel	950 000 000
Allmän varuskatt	6 800 000 000
Omsättningskatt på motorfordon	350 000 000
Tobaksskatt	1 500 000 000
Skatt på malt- och läskedrycker	335 000 000

Sammanfattningsvis må anföras att de sålunda i propositionen nr 125 föreslagna beräknade bevillningarna i förhållande till statsverkspropositionen innebär en sammanlagd minskning med 345 milj. kr.

Motionerna

Den direkta beskattningen

Skatteskalor

I *motionerna I: 225* och *II: 288* framhålles bl. a. att differentieringen av skattetrycket mellan å ena sidan gifta och å andra ensamstående i gällande skattesystem icke gjorts till föremål för närmare analys. Åsikten att den

ensamstående representerar större skatteförmåga, kan emellertid med fog sättas i fråga. Den är ingalunda självklar. I vilket fall som helst kan en mera nyanserad bedömning vara på sin plats. Förutom att de ensamstående i olika hänseenden ej sällan kan ha relativt sett väl så höga levnadskostnader som de gifta, diskrimineras de av statsmakterna i vissa hänseenden. De ensamstående får ofta vänta längst i bostadsköerna; de blir hänvisade att ta de dyrare bostäderna, de får i praktiken mindre sociala förmåner, och de får den största skatteräkningen, när det är fråga om att betala andras förmåner. Därtill kommer emellertid att samtliga ensamstående skärs över en kam utan hänsynstagande till sådana faktorer som försörjningsskyldighet mot närstående samboende eller till andra kostnadselement, vilka kan vara ägnade att minska skatteförmågan. En särskilt besvärlig situation uppstår vid övergång i fråga om skattestatus från gift till ensamstående vid andra makens frånfälle eller skilsmässa.

I den offentliga debatt som ägt rum om familjebeskattningen har stor uppmärksamhet ägnats åt frågan om de giftas sambeskattning respektive särbeskattning. De ensamståendes skatteproblem har däremot icke varit föremål för nämnvärt intresse i detta sammanhang, och de ensamstående synes också ha blivit bortglömda i den utredning rörande familjebeskattningen som pågår. Då denna kategori bör komma i åtnjutande av rimlig skatterättvisa, synes det vara befogat att jämväl de ensamståendes skatteförhållanden omfattas av utredningen. Därvid synes bl. a. frågan om hänsynstagande till sådana förhållanden som menligt kan inverka på skatteförmågan utan att berättiga till avdrag för nedsatt skatteförmåga böra övervägas.

I avvaktan på vad som kan framkomma vid angivna utredning torde starka skäl föreligga för att riksdagen överväger de lättnader vilka omedelbart som ett provisorium kan beredas de ensamstående för att minska den diskriminering som uppstår genom skattesystemets konstruktion. Rättvisa torde skapas genom en sänkning av skatteskalen för de ensamstående. Den lämpligaste utvägen torde i så fall vara att som provisorium i inkomstskikten mellan 6 000 och 40 000 kr. en genomgående sänkning av skattesatserna för ensamstående genomföres med en procentenhet i förhållande till vad som nu gäller.

Till stöd för lagstiftningsyrkandet i *motionerna I: 421* och *II: 529* framhålls bl. a. att den högsta skattesatsen, 65 procent, i skatteskalorna är sex gånger så hög som den lägsta men att det relativt ringa antalet inkomsttagare inom de högsta skikten medför att de högsta skattesatserna har ringa statsfinansiell betydelse. Sålunda skulle en sänkning av maximum från 65 till 50 procent ej betyda större skattebortfall än ca 110 milj. kr. och en ytterligare sänkning till 40 procent blott ytterligare 370 milj. kr. Enligt motionärernas mening kan man för närvarande inte företa någon ändring i de lägsta s. k. proportionella skikten. En sänkning i dessa skikt skulle dels ställa sig »kostsam» — 340 milj. kr. för varje procentenhet — dels försvåra framtida

lättnader av progressionen i de skikt där den är särskilt kännbar, dels slutligen i ett läge där den totala skattelättnaden måste begränsas ge blott relativt små skattelättnader i mellanskikten. Det har ej heller syntts möjligt att i dagens läge vidga de s. k. proportionella skikten. Även detta skulle enligt motionärernas mening vara att »plottra bort» skattesänkningen så att dess antiinflationseffekt blev blott ringa. För 1968 kan de förordade ändringarna medföra ett inkomstbortfall med ca 725 milj. kr. Verkningarna av progressionssänkningarna skulle innebära sådana förbättringar i samhällsekonomin att man redan för de första åren kan räkna med betydande återvinning av skatt.

I *motionerna I: 589* och *II: 717* framhåller motionärerna att även de lägre inkomsttagarna drabbas hårt av den direkta skatten till följd av penningvärdets förändring. Om penningvärdet sjunker med hälften under en given tidsperiod, måste den nominella inkomsten fördubblas, om den verkliga inkomstnivån skall hållas. Men samtidigt blir skatteuttaget mer än fördubblat genom inträdet i en ny progressionsnivå. Det är enligt motionärernas mening på tiden att närmare granska problemet om fördelningen av skattebördorna på olika inkomstgrupper, bolag och förmögenhetsägare. Vad angår den direkta skatten måste observeras att med fortgående penningvärdeförsämring skatteskalorna får en förändrad effekt. I mycket låga inkomstlägen bör hel skattebefrielse ske, i andra ett lägre procentuttag tillämpas — det senare att föredra framför höjt ortsavdrag med hänsyn till dess effekter i övrigt, vilket inte innebär att inte även denna fråga förtjänar att upptas till prövning. Till årets riksdag har vissa förslag framlagts i syfte att lindra beskattningssituationen för folkpensionärerna. En viss anpassning härtill måste ske avseende andra grupper med mycket låga inkomster.

Motionärernas argumentering avser inte enbart de extremt låga inkomstgrupperna. En kontroll av uppgifterna för en norrländsk sågverksarbetare ger följande resultat:

	Kronor
Lön, inklusive semesterersättning	17 054
Utgifter	
Skatt	4 604
Hyra	2 184
Bränsle	840
Lyse	400
Mat inkl. div. hushållsutgifter	7 000
	<hr/> 15 028
Kläder, föreningsavgifter, tidningar m. m.	2 026
	<hr/> Summa 17 054

Familjen består av fyra personer, två barnbidrag erhålles respektive familjebostadsbidrag med 360 kr., som »drygar ut» den sistnämnda utgiftsposten.

De skattepolitiska avvägningarna ger felaktiga utslag om inte de faktiska levnadsförhållandena för en mycket stor del av det svenska folket tas med i bedömandena.

Indexreglering av skattesystemet

Till stöd för skrivelseyrkandet om förslag till nästkommande års riksdag angående indexreglering av ortsavdrag och av skatteskiptsgränser inom de statliga inkomstskatteskalorna anförs i *motionerna I: 421* och *II: 529* att inflationen innebär automatisk skatteskärpning i det att ortsavdragen blir reellt mindre värda och progressionsskikten reellt sett förskjutes nedåt. Härigenom beskattas inkomstbelopp som tidigare var skattefria. Vidare beskattas vissa belopp efter högre skattesats än tidigare, detta utan att riksdagen fattat något som helst beslut härom.

Allmänna skatteberedningen var helt enig om att en indexreglering borde genomföras för att förhindra dessa orättmätiga skattehöjningar. Enligt beredningens beräkningar motsvarar varje ökning av levnadskostnaderna med en procent en icke motiverad skatteskärpning på ca 100 milj. kr. per år.

I *motionerna I: 558* och *II: 708* framhålls att det är nödvändigt att snarast möjligt komma fram till ett system som förhindrar automatisk skärpning av skatterna när inflationen höjer inkomsterna. I annat fall kommer progressionen i beskattningen att inträda vid lägre inkomster än riksdagen reellt beslutat samtidigt som skiktgränserna i skatteskalen i övrigt förskjuts nedåt.

Bolagsbeskattningen

Till stöd för lagstiftningsyrkandet om en med 10 % förhöjd bolagsbeskattning anförs i *motionerna I: 588* och *II: 709* bl. a. följande. Det statliga skatetrycket är högt och den kommunala utdebiteringen visar en oroande utveckling. Å andra sidan är det nödvändigt att det statsfinansiella läget nödvändiggör ökade statsinkomster utöver vad som beräknas inflyta med nuvarande skattesatser. Den föreslagna åtgärden kan beräknas tillföra statskassan 350 milj. kr. per år. Det kan förefalla som om här nämnda skattealternativ vore ensidigt riktade mot företagsamheten och därmed olämpliga i nuvarande läge med viss avmattning i konjunkturuppsvinget. Emellertid erinras om att bolagsskatt utgår å företagets nettovinst efter att självfinansiering av nya investeringar kunnat genomföras inom ramen för gällande företagsbeskattning.

Förmögenhetsskatten

Som motivering för lagstiftningsyrkandet i *motionerna I: 588* och *II: 709* anförs att under en följd av år en markant förskjutning från direkt till in-

direkt beskattning ägt rum samtidigt som förmögenhetsbeskattningen förblivit oförändrad eller lättats. Denna förskjutning har drabbat låginkomsttagare och barnfamiljer och har i allmänhet bara till en del kompensrats av lättnader i den direkta skatten för dessa grupper. En höjning av förmögenhetsskatten enligt den av motionärerna föreslagna skalan skulle tillföra statskassan 220 milj. kr. per år och måste anses väl motiverad med hänsyn till det betydande skattefria grundbeloppet, de snabbt ökande förmögenheterna och det förhållandet att förmögenheterna — i motsats till inkomster, varor och tjänster — under lång tid inte behövt vidkännas något ökat bidrag till samhällets utgifter.

Fortsatt reformering av beskattningssystemet

Till stöd för skrivelseyrkandet i *motionerna I: 421* och *II: 529* om att förslag framläggas till 1967 års höstriksdag om införande av mervärdeskatt fr. o. m. 1968 framhåller motionärerna bl. a. att den av årets riksdag beslutade höjningen av den allmänna varuskatten innebär en ökad beskattning ej blott för konsumenterna utan även för företagen. Den är sålunda ägnad att ytterligare försämra utgångsläget för de svenska företagen vad avser deras möjligheter att konkurrera med utländska företag. De incitament som finns i omsättningsskatten att bromsa exporten och befrämja importen förstärks alltså. Med än större skärpa framträder det förhållandet att svenska företag, exporterande såväl som andra, drabbas av en skatt som de konkurrerande utländska företagen undgår.

Fördelarna med införandet av en s. k. mervärdeskatt är många och stora. Skatten skulle ej längre vara kumulativ. För konsumenterna skulle dess prisförhöjande effekt direkt kunna utläsas i stället för att denna effekt nu delvis döljes genom att den »anonymt» höjer priserna innan varan nått detaljhandeln. Avlägsnandet av de kumulativa verkningarna gör också skatten mer konkurrensneutral. Den påverkar sålunda ej valet av företagsform. Hur många led en vara passerar innan den slutligen når konsumenten blir likgiltigt. Väsentligast i dagens situation torde emellertid vara att en sådan omläggning förbättrar företagets möjligheter att konkurrera med de utländska företagen. Våra exportföretag behöver ej längre räkna in skatten som en omkostnad. De kan därmed hålla lägre priser än med nuvarande omsättningsskatt och får därmed lättare att behålla sina marknader i andra länder liksom att finna nya sådana. Samtidigt skulle de på den interna marknaden arbetande svenska företagen kunna hålla lägre priser exklusive skatt och inom landet kunna nå en bättre avsättning av sina varor. I jämförelse med nuvarande omsättningsskatt skulle en icke-kumulativ skatt främja exporten och verka återhållande på importen — till fördel för vår bytesbalans. Att den samtidigt skulle förbättra den nu hotade sysselsättningssituationen i vårt land behöver ej närmare understrykas.

Efter det allmänna skatteberedningens betänkande avgavs i juni 1964 har inom finansdepartementet en särskild utredning jämte experter haft i uppdrag att företaga en teknisk översyn av bl. a. skatteberedningens förslag till omläggning av den indirekta beskattningen. Det vill dock synas som om utredningsarbetet nu i det stora hela är avslutat. En redovisning av översynen borde kunna framläggas inom ett par månader. Utredningsmannens förslag måste givetvis gå ut på remiss. Eftersom huvudfrågan redan tidigare behandlats av remissmyndigheterna, som därvid i princip uttalat sig för en omläggning, behöver remisstiden emellertid ej bli särskilt lång. Hela frågan bör därför utan nämnvärda svårigheter kunna tagas upp i proposition till årets höstriksdag och omläggningen genomföras fr. o. m. ingången av 1968.

Som motivering för sitt i *motionen II: 738* framställda yrkande om ett påskyndande av den pågående översynen av allmänna skatteberedningens förslag om mervärdeskatt anför motionären i huvudsak följande. Det blir fortlöpande alltmer uppenbart att vårt nuvarande skattesystem är föråldrat och i vissa avseenden förlegat. Ett av tecknen härpå är den mängd utredningar som ansetts vara nödvändiga inom skilda fält av skatteområdet. Skatteväsendet har tämligen allmänt fått den populära benämningen lapptäcke, där nya rutor passas in efter behov och de värsta revorna träcklas samman nödtorftigt. Rådande system nödvändiggör en omfattande och kostsam skattekontroll i syfte att råda bot på ett allmänt utbrett skattefusk. Den omläggning av kontrollsystemet som gjordes år 1960 för att uppnå större effektivitet har icke haft åsyftad verkan. Ett utbrett skattefusk är ur samhällssynpunkt en ytterst menlig företeelse och leder till att rättsinliga deklaranter i sista hand nödgas erlägga skatt även för de undflyende. Skattetrycket är därför i vårt land icke fördelat efter de riktlinjer riksdagen fastslagit utan i stort sett efter de skilda konjunkturen i fråga om skattefria inkomster som existerar bland medborgarna. Det synes ur många synpunkter vara önskvärt att en övergång till ett skattesystem med tyngdpunkten förlagd till indirekta skatter snarast kommer till stånd. Ur aspekten av det utbredda och tilltagande skattefusket synes en sådan övergång vara tvingande nödvändig. Det är därför angeläget att den kan ske utan något onödigt dröjsmål.

Motionärerna i *motionerna I: 589* och *II: 717* framhåller bl. a. att effekten av den indirekta beskattningen i åtskilliga sammanhang blivit påtalad. Den innebär en hårdare belastning för de låga inkomsttagarna. Från denna utgångspunkt är nedanstående uppgifter av stort intresse. I tabellen redovisas enligt OECD-statistiken direkta skatter, socialförsäkringsavgifter och indirekta skatter i procent av bruttonationalinkomsten.

År	Skattetryck		
	Direkta skatter	Socialför- säkrings- avgifter	Indirekta skatter
1955	17,2	2,1	2,1
1960	16,6	3,2	11,5
1962	17,8	4,7	12,6
1963	17,7	5,7	12,8
1964	18,1	6,0	12,6

Beträffande de indirekta skatterna kan man tala om en progression fastän i omvänd riktning. För de lägre inkomsttagarna verkar beskattningen på det för uppehållet ofrånkomligt grundläggande som en hårdare belastning än för de högre inkomstgrupperna. Problemet är värt att närmare granska och analysera.

I *motionerna I: 558* och *II: 708* anføres bl. a. att det blir alltmer nödvändigt att få till stånd ett produktionsstimulerande skattesystem som uppmuntrar personer och företag att arbeta och spara. Ett produktionsvänligt klimat måste skapas, och svenska företag bör ges större möjlighet att hävda sig i den internationella konkurrensen.

Vårt näringslivs konkurrenskraft försvagas genom den nuvarande omsättningsskattens konstruktion. Genom en omläggning av nuvarande allmänna varuskatt och andra särskilda indirekta skatter till en generell indirekt skatt av mervärdeskattens typ skulle den kostnadsdrivande extra beskattningen på investeringar försvinna. Samtidigt skulle vårt framtida deltagande i det europeiska ekonomiska samarbetet underlättas. I samband med övergång till mervärdebeskattning bör av skäl som skatteberedningen redovisat flertalet punktskatter avvecklas (utom skatter med speciell motivering).

Ett väsentligt led i en skattereform bör vara en sänkning av den direkta personliga inkomstskatten. Skalorna för *marginalbeskattningen* bör justeras nedåt i syfte att nå en ökad stimulans av arbetsvilja och sparande.

Motionärerna önskar i första hand en breddning av skatteskalornas proportionella skikt samt lättnader i marginalskatterna i angränsande skikt. Dessutom bör grundavdragen reformeras i syfte att nå lättnader i den direkta skatten för personer med låga inkomster. Med hänsyn till behovet av sparande och det personliga sparandets betydelse härvidlag bör vidgade sparstimulerande åtgärder infogas i den direkta beskattningen. Det samhällsekonomiska och statsfinansiella läget är f. n. sådant att förslag till årets riksdag om en omedelbar sänkning av de direkta inkomstskatterna skulle vara verklighetsfrämmande. En sådan väsentlig lättnad i det direkta skattetrycket bör ske i samband med den genomgripande reformeringen av skattesystemet.

Vad gäller *familjebeskattnings utformning* pågår utredningsarbete. I

avvaktan på resultatet av detta arbete betonar motionärerna att det framtida reformarbetet rörande beskattningen som grundläggande princip bör ha att varje inkomsttagare beskattas för sig efter sin inkomst och oberoende av civilstånd. En dylik reform bör kunna ges en sådan utformning att den mer än nuvarande familjebeskattningsystem uppmuntrar gifta kvinnor att efter eget bedömande ta förvärvsarbete utanför hemmet. En förutsättning för en framtida särbeskattningsreform är enligt motionärerna bl. a. att den kompletteras med schablonmässiga beskattningsregler, vilka tar hänsyn till de gifta kvinnor som saknar reella möjligheter till yrkesarbete utanför hemmet, och med ett förstärkt stöd till barnfamiljerna.

Möjligheterna till skattemässig utjämning mellan olika år bör förbättras genom rätt till progressionsutjämning och rätt till avsättning till resultatutjämningskonto.

Också i fråga om företagsbeskattningen är det nödvändigt att beakta de resursskapande aspekterna. Investering och rationalisering inom näringslivet måste således främjas. Företagen måste få tillgång till riskvilligt kapital genom ökade möjligheter till internt sparande. Självfinansieringsgraden hos företagen har gått ned avsevärt, vilket försvårar deras möjligheter att själva klara av svårigheterna samt ökar de anställdas otrygghet och arbetslösheten. Ett principiellt riktigt reformkrav på längre sikt bör vara att företagen ges rätt att avskryva relativt varaktiga maskiner och inventarier till deras schablonmässigt beräknade återanskaffningsvärde. I fråga om byggnader som användes i rörelse eller jordbruk bör i första hand sådan ändring göras av beskattningsreglerna, att större avskrivning medges under de första åren av byggnadens ekonomiska användning. Den ökning av sparande, kapitalbildning och produktion som ovan berörda reformer av företagsbeskattningen skulle medföra kommer enligt motionärernas mening att, vad beträffar den samhällsekonomiska balansen, mer än kompensera den minskning av statens skatteinkomster som reformerna kan tillfälligt föranleda.

Ett oavvisligt krav är att vid dessa skattereformer grupper med låg konsumtionskraft kompenseras genom särskilda lätnader i den direkta inkomstskatten och genom åtgärder berörande de sociala förmånerna och deras finansiering.

Motionärerna anser att beslut bör fattas vid 1968 års riksdag om en allmän skattereform efter de riktlinjer som framlagts i motionerna. Det statsfinansiella läget får då avgöra i vilken takt vissa av förslagen kan genomföras.

I *motionerna I: 588* och *II: 709* anföres som skäl för skrivelseyrkandet om utredning av beskattningen av reklamutgifter att en sådan utredning borde genomföras som ett led i ansträngningarna att öka statens och det allmännas tillgångar och samtidigt befordra en bättre disponering av landets eko-

nomiska resurser. Det är självfallet att reklamen har en stor uppgift i vår tids samhälle, men lika väl som resursanvändningen på andra områden blir föremål för bedömning och åtgärder borde detta ske även på detta inte oväsentliga fält av den ekonomiska verksamheten.

Utskottets yttrande

Uttagsprocenten för den statliga inkomstskatten

I proposition nr 125 har Kungl. Maj:t bl. a. föreslagit, att statlig inkomstskatt för skattskyldiga, som avses i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt, skall ingå i preliminär skatt för hela budgetåret 1967/68 med 100 procent av grundbeloppet. Vidare har Kungl. Maj:t i propositionen avgivit förslag till beräkning av bevillningarna för nämnda budgetår.

Enligt gällande bestämmelser skall procenttalet för den statliga inkomstskattens uttagande vara detsamma under helt kalenderår. Då sagda procenttal för senare hälften av löpande budgetår är 100, tillstyrker utskottet, att samma uttagsprocent bestämmes för förra hälften av budgetåret 1967/68.

Av den redogörelse för budgetläget, som departementschefen lämnat i den förevarande propositionen, framgår att det i årets finansplan med 1 471 milj. kr. redovisade underskottet i totalbudgeten för budgetåret 1966/67 icke undergått några nämnvärda förändringar. Enligt nu tillgängliga beräkningar uppgår underskottet nämligen till 1 467 milj. kr. I jämförelse med utfallet närmast föregående budgetår, 1965/66, innebär de nu framlagda beräkningarna en försvagning av budgeten med drygt 1 100 milj. kr.

Enligt beräkningarna i årets statsverksproposition utvisade totalbudgeten för budgetåret 1967/68 ett underskott på 1 095 milj. kr. De nya beräkningarna i kompletteringspropositionen antas resultera i en ökning av detta underskott med 425 milj. kr. till 1 520 milj. kr. Den beräknade försämringen av budgetsaldot beror så gott som uteslutande på att statsinkomsternas ökning väntas understiga de i statsverkspropositionen gjorda beräkningarna med inemot 400 milj. kr. Inkomstskatten beräknas sålunda till följd av minskade bolagsinkomster bli 100 milj. kr. lägre och inkomsterna av den allmänna varuskatten 150 milj. kr. lägre än enligt statsverkspropositionen.

I kompletteringspropositionen redovisas även en långtidsbudget, som avser att ge upplysning om de resurser som erfordras för att genomföra av statsmakterna hittills fattade beslut och i övrigt uppehålla den statliga och statsunderstödda verksamheten vid gällande ambitionsnivå. Långtidsbudgeten är avsedd att belysa utvecklingen under den fyraårsperiod som inleds med budgetåret 1968/69 men utgör inte någon prognos över den

sannolika statsfinansiella utvecklingen och är inte heller ett program för regeringens budgetpolitik. I stället söker man — i syfte att få ett underlag när man skall ta ställning till nya åtaganden och reformer — i långtidsbudgeten redovisa storleken av de resurser, som är nödvändiga för att uppfylla gjorda åtaganden och gällande målsättningar.

Departementschefen utgår vid sin beräkning av statsinkomsterna från oförändrade skatteregler. Lönesummans ökning för åren 1967—1969 har antagits bli 9, 8 resp. 6 %. Därvid har hänsyn tagits till arbetstidsförkortningens reducerande effekt. Enligt kalkylerna skulle ökningen i de totala statsinkomsterna avta från knappt 2,9 miljarder kr. under budgetåret 1967/68 till knappt 2 miljarder kr. under budgetåret 1968/69. Den större ökningen under det förstnämnda budgetåret är beroende av de skattepolitiska åtgärder, som beslutats av 1967 års vårriksdag. Vidare påverkas inkomstskatten av den antagna nedgången i lönesummans tillväxttakt. Utgifterna under budgetåret 1968/69 beräknas samtidigt i förhållande till budgetåret 1967/68 stiga med drygt 2,3 miljarder kr., vilket medför en budgetförsvagning på ca 400 milj. kr. mellan budgetåren 1967/68 och 1968/69. En statlig upplåningsökning av en sådan storleksordning anser departementschefen inte förenlig med de uppställda målsättningarna för den ekonomiska politiken vid antaget konjunkturläge. Eventuella nya reformer aktualiserar därför besparingar på andra områden.

För budgetåret 1969/70 räknas i långtidsbudgeten med en kraftig stegring i inkomstskattelitens tillväxttakt, vilken stegring baseras dels på att hollagsinkomsterna — efter nedgången under budgetåret 1968/69 — åter skulle stiga trendmässigt, dels på ökande kvarskatteinbetalningar. Den väntade ökningen av statsinkomsterna skulle för budgetåret 1969/70 uppgå till knappt 2,9 miljarder kr. För budgetåren 1970/71 och 1971/72 räknar man med en ytterligare ökning av statsinkomsterna på 3,1 resp. 3,6 miljarder kr., huvudsakligen beroende på ökande inbetalningar av A-skatt. Med hänsyn till att statsutgifterna väntas öka i en långsammare takt skulle — under förutsättning att inga nya åtaganden beslutas — en gradvis förbättring i den finansiella budgetsituationen inträda. Således kan ökningen av statsutgifterna för budgetåret 1968/69 beräknas till drygt 2,3 miljarder kr. för att under de följande tre budgetåren uppgå till ca 1,7, 1,4 resp. 2,0 miljarder kr. De hittills av statsmaklerna fattade besluten medför en större utgiftsökning under det första budgetåret i långtidsbudgetens prognosperiod, medan den dämpning av statsutgifterna, som beräknas äga rum under budgetåren 1969/70 och 1970/71 är beroende på att kostnaderna för vissa tidsbegränsade program bortfaller under dessa budgetår.

Departementschefen framhåller avslutningsvis i kompletteringspropositionen att de grundläggande förutsättningarna är goda för att tillväxtmöjligheterna i vår ekonomi i framtiden helt skall kunna utnyttjas. Erfarenheterna från de senaste åren inskräpper dock betydelsen av att löneutveck-

lingen bättre anpassas till det samhällsekonomiska utrymmet, varför det i hög grad är önskvärt att de diskussioner som inletts mellan arbetsmarknadens organisationer om avtalssystemets form och innehåll leder till resultat, som ökar möjligheterna till en sådan anpassning. Den ekonomiska politiken måste samtidigt drivas med sådan skärpa att samhällsekonomiska förutsättningar för en mera balanserad löneutveckling föreligger.

Utskottet ansluter sig i sin bedömning av det samhällsekonomiska läget till den i kompletteringspropositionen redovisade uppfattningen. Med hänsyn härtill tillstyrker utskottet att procentalet för den statliga inkomstskattens uttagande även för senare hälften av budgetåret 1967/68 fastställs till 100.

I detta sammanhang behandlar utskottet även vissa tidigare väckta motioner, i vilka yrkats ändringar rörande den direkta och indirekta beskattningen. Utskottet har nämligen funnit det lämpligt att låta dessa frågor undergå ett samlat bedömande vid sitt ställningstagande till den förevarande propositionen.

Skatteskalorna

I motionerna I: 421 av herr Holmberg m. fl. och II: 529 av herr Bohman m. fl. föreslås att skatteuttaget vid den statliga inkomstbeskattningen fr o. m. 1969 års taxering sänks i inkomstskikten 12 000—40 000 kr. för gifta och i skikten 6 000—12 000 kr. för ensamstående med procentsatser varierande mellan en och åtta procent. Skattebortfallet, för vilket motionärerna anser sig ha täckning genom olika besparingsförslag och inkomstförstärkningar, anges till ca 725 milj. kr. för inkomståret 1968. I motionerna I: 225 av fröken Stenberg m. fl. och II: 288 av herr Ringaby och fröken Ljungberg yrkas dels att skattesatserna för ensamstående sänks med en procentenhet i inkomstskikten 6 000—40 000 kr., dels att familjeskatteberedningen får i uppdrag att överväga också de ensamståendes skatteförhållanden. Vidare begäres i motionerna I: 589 av herr Werner och II: 717 av herr Karlsson i Huddinge m. fl. prövning av frågan om en omkonstruktion av skatteskalorna till förmån för inkomsttagare med låga inkomster.

Vid den av 1965 års riksdag beslutade reformeringen av beskattningen ansågs det angeläget att åstadkomma lättnader i första hand för de mindre inkomsttagarna och barnfamiljerna, vilkas skatteförmåga relativt sett blivit mest nedsatt genom progressionens verkningar. 1965 års skattereform innebär en lindring av progressionen för gifta i inkomstlägena 20 000—50 000 kr. och för ensamstående i inkomstlägena 10 000—50 000 kr., med en skattelättnad i absoluta tal av högst 1 300 kr. för gifta och 750 kr. för ensamstående. Genom den vid årets riksdag beslutade förenklingen av schablonavdraget för kommunala utskylder vid den statliga beskattningen uppnås

ytterligare skattesänkningar i inkomstskikten upp till ca 17 000 kr. för gifta och ca 8 000 kr. för ensamstående. Med hänsyn till det aktuella budgetläget torde det inte vara möjligt att nu genomföra ytterligare sänkningar av den direkta beskattningen. Enbart den mindre sänkning av skatteuttaget, som förordas i motionerna I: 225 och II: 288, kan beräknas medföra ett skattebortfall för helt budgetår på omkring 100 milj. kr.

Utskottet har vid flera tillfällen framhållit önskvärdheten av ytterligare lätnader i den direkta beskattningen för mindre inkomsttagare. Enligt utskottets uppfattning är emellertid frågan om skatteskalornas utformning väsentligen en fråga om avvägningen mellan direkt och indirekt beskattning. De av 1965 års riksdag antagna skatteskalorna kan närmast ses som ett provisorium i avvaktan på resultatet av den överarbetning av allmänna skatteberedningens förslag i fråga om familjebeskattningen och mervärdesskatten, som f. n. pågår inom finansdepartementet. Enligt utskottets mening saknas anledning att föregripa detta utredningsarbete genom att nu sänka skatteuttaget utöver vad som redan skett. Vid övervägandena rörande familjebeskattningen kommer givetvis de ensamståendes skatteförhållanden att beaktas, eftersom utredningen nödvändigtvis måste ta ställning till bl. a. tudelningsprincipen vid beskattningen, skatteskalornas konstruktion och relationen mellan gifta och ensamstående.

Med det anförda avstyrker utskottet bifall till motionerna I: 421 och II: 529 samt I: 589 och II: 717 i berörda delar ävensom till motionerna I: 225 och II: 288.

Bolagsbeskattningen

I motionerna I: 588 av herr Werner och II: 709 av herr Hermansson m. fl. yrkas höjning av skattesatsen vid den statliga inkomstbeskattningen för aktiebolag från nuvarande 40 till 50 procent.

Företagsskatteutredningen skall enligt sina direktiv bl. a. ompröva frågan om den inbördes avvägningen av skattesatserna för olika slag av juridiska personer. I avvaktan på resultatet av denna utredning och den pågående överarbetningen av allmänna skatteberedningens förslag rörande socialförsäkringens finansiering och mervärdesskatten anser utskottet sig inte kunna tillstyrka den av motionärerna föreslagna skärpningen av bolagsbeskattningen och avstyrker således bifall till motionerna I: 588 och II: 709 i denna del.

Indexreglering av skattesystemet

I motionerna I: 421 av herr Holmberg m. fl. och II: 529 av herr Bohman m. fl. hemställs om förslag till 1968 års riksdag om indexreglering av ortsavdrag och skatteskiptsgränser. Även i motionerna I: 558 av herrar Dahlén

och Bengtson samt II: 708 av herrar Hedlund och Ohlin anhålles om förslag till riksdagen rörande metoder för att undvika inflationens skattehöjande verkningar.

Denna fråga prövades senast vid 1966 års riksdag, som på hemställan av bevillningsutskottet i betänkande nr 47 avstyrkte motionsyrkanden i ämnet. I likhet med 1966 års bevillningsutskott anser utskottet att det i och för sig skulle vara av stort värde om förändringarna i penningvärdet automatiskt kunde beaktas vid beskattningen. Det är emellertid förenat med stora praktiska svårigheter, främst på grund av källskattesystemet, att finna en godtagbar metod härför. De grunder, efter vilka det preliminära skatteuttaget skall ske, måste nämligen bestämmas i god tid före ingången av det aktuella beskattningsåret. Att i efterhand verkställa omräkningar av preliminärskatten skulle enligt utskottets uppfattning innebära en väsentlig reducering av källskattesystemets fördelar. På grund härav och med hänsyn till det omfattande utredningsarbete, som f. n. pågår inom centrala delar av beskattningsområdet, inte minst i fråga om införande av en definitiv källskatt, är utskottet inte berett tillstyrka de berörda skrivelseyrkandena i motionerna I: 421 och II: 529 samt I: 558 och II: 708.

Förmögenhetsskatten

I motionerna I: 588 av herr Werner och II: 709 av herr Hermansson m. fl. yrkas en betydande skärpning av förmögenhetsbeskattningen. Motionärerna föreslår sålunda skattesatser varierande mellan en och tre procent. Nuvarande skattesatser utgör lägst 0,8 och högst 1,8 procent.

Genom beslut vid 1965 års riksdag höjdes skattepliktsgränsen för förmögenhetsskatten från 80 000 till 100 000 kr. i syfte att förhindra att de mindre förmögenheterna på grund av höjningen av den allmänna prisnivån skulle bli föremål för beskattning. Nu gällande skatteskala överensstämmer med den skala som fastställdes år 1952 med de avvikelser som följer av beslut om höjda skattepliktsgränser åren 1957 och 1965. Utskottet har i sitt av 1966 års riksdag godkända betänkande nr 19 ansett en jämkning av skatteskalan i och för sig motiverad till följd av penningvärdeförändringen men avstyrkt en sådan åtgärd med hänsyn till det skattebortfall, som en dylik reform skulle medföra. På grund härav är utskottet inte berett tillstyrka den av motionärerna förordade skärpningen av förmögenhetsskatten.

Med det anförda avstyrker utskottet berörda lagstiftningsyrkande i motionerna I: 588 och II: 709.

Fortsatt reformering av beskattningssystemet m. m.

I motionerna I: 589 av herr Werner och II: 717 av herr Karlsson i Huddinge m. fl. hemställas att familjeskatteberedningen får i uppdrag att ut-

reda allmänna varuskattens sociala effekter med särskilt beaktande av låginkomstfamiljernas situation. Motionärerna hävdar, att den allmänna varuskatten hårdare belastar de lägre inkomstagarna än de högre och att de skattepolitiska utredningarna inte närmare analyserat detta problem.

Utskottet finner sistnämnda påstående missvisande med hänsyn till att allmänna skatteberedningen i betänkandet *Nytt skattesystem* (SOU 1964: 25) utförligt redovisat hur den totala skattebelastningen fördelar sig på direkt skatt, indirekt skatt och socialförsäkringsavgifter för alla inkomstagare i såväl nuvarande skattesystem som vid övergång till det av utredningen föreslagna mervärdeskattesystemet. Det bör vidare framhållas att vid införandet av den allmänna varuskatten och vid de senare höjningarna av denna skatt särskilda åtgärder vidtagits för att kompensera de lägre inkomstagarna för den skärpta indirekta beskattningen. Det kan därför enligt utskottets mening inte med fog göras gällande att ifrågavarande spörsmål inte skulle vara tillräckligt beaktat eller analyserat.

Utskottet anser sig således inte kunna biträda yrkandet om riksdagsskrivelse i fråga om det här behandlade avsnittet i motionerna I: 589 och II: 717.

Den fråga avseende den indirekta beskattningen som dominerar i de i förevarande sammanhang behandlade motionerna gäller införandet av mervärdeskatt. Sålunda yrkas i motionerna I: 421 av herr Holmberg m. fl. och II: 529 av herr Bohman m. fl. riksdagsskrivelse med begäran om förslag till 1967 års höstriksdag om införande av mervärdeskatt fr. o. m. år 1968. Även i motionen II: 738 av herr Sjöholm hemställs om riksdagsskrivelse i syfte att påskynda den pågående översynen av förslaget om mervärdeskatt. I motionerna I: 558 av herrar Dahlén och Bengtson samt II: 708 av herrar Hedlund och Ohlin hemställs om riksdagsskrivelse med begäran om förslag till 1968 års riksdag om en allmän skattereform innefattande bl. a. en omläggning av den allmänna varuskatten till mervärdeskatt, lättnader i den direkta inkomstskatten, förändringar beträffande sociala förmåner och avgifter, så att låginkomstgruppernas problem beaktas samt reformer inom företagsbeskattningen, som stärker konkurrensförmågan och förbättrar kapitalförsörjningen. Yrkandena om införande av mervärdeskatt motiveras dels med angelägenheten av att genom en sådan åtgärd bereda utrymme för viktiga reformer inom övriga delar av beskattningssystemet, dels med hänvisning till att den allmänna varuskatten är förenad med vissa olägenheter.

Utskottet vill först erinra om att finansministern i skilda sammanhang informerat riksdagen om att han inte är beredd att ta ställning till frågan om mervärdeskattens införande, innan resultatet av den pågående översynen av skatteberedningens förslag offentliggjorts och i sedvanlig ordning remissbehandlats. Enligt vad utskottet erfarit beräknas betänkande i ämnet inte kunna föreligga förrän tidigast under hösten 1967. Det torde därför vara helt uteslutet att förslag om införande av mervärdeskatten skall

kunna föreläggas innevarande års riksdag. I vad mån det föreligger möjligheter att framlägga förslag till 1968 års riksdag beror bl. a. på hur det nya förslaget kommer att bedömas av remissinstanserna. Utskottet finner således att mervärdeskattens införande inte får betraktas som definitivt avgjord och att än mindre någon fixerad tidpunkt för införandet av denna skatteform kan fastställas, innan resultatet av den pågående översynen helt kan överblickas.

I anledning av vad i motionerna I: 558 och II: 708 anförts vill utskottet vidare erinra om det omfattande utredningsarbete, som f. n. pågår inom området för den direkta beskattningen och socialförsäkringen. Motionärernas krav på fortsatt reformarbete måste därför enligt utskottets mening redan anses tillgodosett. Det torde emellertid vara uppenbart, att det med hänsyn till omfattningen av de olika utredningarna inte är möjligt att framlägga ett enhetligt reformprogram redan till nästa års riksdag.

Med det anförda avstyrker utskottet bifall till motionerna I: 421 och II: 529 samt I: 558 och II: 708 i berörda hänseenden ävensom till motionen II: 738.

Det i motionerna I: 588 av herr Werner och II: 709 av herr Hermansson m. fl. framställda yrkandet om riksdagsskrivelse med begäran om utredning angående beskattning av reklamutgifter anges vara ett led i ansträngningarna att öka det allmännas tillgångar och att befordra en bättre disposition av landets ekonomiska resurser.

I anledning av vad i motionerna anförts vill utskottet framhålla att en vidare bedömning av reklamens verkningar skall göras av särskilda år 1966 tillkallade sakkunniga, varför det enligt utskottets mening finns anledning avvakta resultatet av denna utredning, innan ställning tas till frågan om särskild beskattning av reklamen.

Med det anförda avstyrker utskottet bifall till motionerna I: 588 och II: 709 i vad avser utredning om beskattning av reklam.

Bevillningarna

De i proposition nr 125 framlagda beräkningarna av bevillningarna utvisar i förhållande till statsverkspropositionen en minskning med 345 milj. kr. Därvid har inkomstiteln skatt på inkomst och förmögenhet m. m. vid den i kompletteringspropositionen föreslagna utfagsprocenten upptagits till 13 700 milj. kr. mot i statsverkspropositionen 13 815 milj. kr. Nedjusteringen är helt en följd av den nu beräknade större inkomstminskningen för bolagen.

Inkomstiteln allmän varuskatt har med hänsyn till en något lägre uppbörd i början av innevarande år nedjusterats med 150 milj. kr., dvs. från 6 950 milj. till 6 800 milj. kr.

Vidare har nedräkning skett av bl. a. inkomstittlarna tullmedel, omsättningskatt på motorfordon och tobaksskatt. Dessa inkomstittlar beräknas ge minskade inkomster uppgående till 50, 25 resp. 25 milj. kr. Den vidtagna nedjusteringen av inkomstiteln tullmedel är bl. a. föranledd av att tulluppbörden under perioden november 1966—februari 1967 visat en mer vikande tendens än som tidigare förutsatts.

I övrigt föreslås i kompletteringspropositionen vissa smärre ändringar av de i statsverkspropositionen gjorda beräkningarna av statsverkets inkomster.

De i proposition nr 125 gjorda beräkningarna av bevillningarna föranleder inte någon erinran från utskottets sida.

Utskottets hemställan

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A) att riksdagen — med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 125, såvitt densamma hänvisats till bevillningsutskottet — måtte besluta att statlig inkomstskatt för skattskyldig, som avses i 10 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt, skall för budgetåret 1967/68 ingå i preliminär skatt med 100 procent av grundbeloppet;

B) att följande motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 225 av fröken Stenberg m. fl. samt II: 288 av herr Ringaby och fröken Ljungberg,

2) de likalydande motionerna I: 421 av herr Holmberg m. fl. och II: 529 av herr Bohman m. fl.,

3) de likalydande motionerna I: 558 av herrar Dahln och Bengtson samt II: 708 av herrar Hedlund och Ohlin,

4) de likalydande motionerna I: 588 av herr Werner och II: 709 av herr Hermansson m. fl., i vad motionerna behandlas i detta betänkande,

5) de likalydande motionerna I: 589 av herr Werner och II: 717 av herr Karlsson i Huddinge m. fl., i vad motionerna hänvisats till bevillningsutskottet, samt

6) motionen II: 738 av herr Sjöholm,

måtte, i den mån de icke kan anses besvarade genom vad utskottet ovan anført och hemställt, av riksdagen lämnas utan åtgärd;

C) att bevillningarna för budgetåret 1967/68 måtte beräknas sålunda:

	Kronor	
Skatt på inkomst, förmögenhet och rörelse:		
Skatt på inkomst och förmögenhet m. m.	13 700 000 000	
Kupongskatt	15 000 000	
Utskiftningskatt och ersättningsskatt . .	2 000 000	
Skogsvårdsavgifter	10 200 000	
Bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter	4 000 000	
Arvsskatt och gåvoskatt	210 000 000	
Lotterivinstskatt	95 000 000	
Stämpelskatt och stämpelavgift	200 000 000	14 236 200 000
Automobilskattemedel:		
Fordonsskatt	940 000 000	
Bensin- och brännoljeskatt	1 760 000 000	2 700 000 000
Tullar och acciser:		
Tullmedel	950 000 000	
Allmän varuskatt	6 800 000 000	
Särskilda varuskatter	365 000 000	
Omsättningsskatt på motorfordon	350 000 000	
Regleringsavgift och accis på fettvaror m. m.	1 000 000	
Tobaksskatt	1 500 000 000	
Rusdrycksförsäljningsmedel av partihandelsbolag	25 000 000	
Rusdrycksförsäljningsmedel av detaljhandelsbolag	50 000 000	
Skatt på sprit	1 800 000 000	
Skatt på vin	175 000 000	
Skatt på malt- och läskedrycker	335 000 000	
Energiskatt	870 000 000	
Särskild skatt på motorbränslen	215 000 000	
Investeringsavgift	1 000 000	13 437 000 000
Postverket (överskott)		17 000 000

Utskottet hemställer att förevarande betänkande måtte företagas till avgörande efter allenast en bordläggning.

Stockholm den 23 maj 1967

På bevillningsutskottets vägnar:

TAGE MAGNUSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Einar Eriksson, Wårnberg, Tage Johansson, Gösta Jacobsson, Lundström, Enarsson, Sundin, Arne Pettersson*, Stadling och Ahlmark; samt

från andra kammaren: herrar Magnusson i Borås, Brandt, Gustafson i Göteborg, Vigelsbo, Forsberg, Carlsson i Västerås, Franzén i Träkumla*, Hammarsten, Sterne och Wikner.

* Icke närvarit vid justering av betänkandet.

Reservationer**Beträffande skatteskalorna**

I) av herrar *Gösta Jacobsson, Enarsson och Magnusson* i Borås, vilka dels anfört följande:

Sambandet mellan lönekostnadernas utveckling och den fortgående inflationen blir alltmer uppenbart. I proposition nr 125 framhålles sålunda, att »prishöjningarna i år liksom 1966 till stor del härrör från stegrade lönekostnader». Det finns därför anledning att understryka uttalandet i propositionen, att den ekonomiska politiken måste drivas så att förutsättningarna för en mera balanserad löneutveckling föreligger.

Situationen är emellertid ej ny. Från högerpartiets sida har under flera år krävts, att de orimliga marginalskattesatserna skulle justeras just för att skapa ett gynnsamt klimat för löneförhandlingarna. Så länge löntagargenerationerna har att räkna med att marginalskatterna — tillsammans med penningvärdeförsämringen — åter upp löneförbättringarna och stundom mer än så, är det orealistiskt att av löntagarna kräva sådan återhållsamhet att kostnadsökningen för företagen skall kunna hållas inom ramen för produktionsökningen i samhället. De statliga skattesatsernas inflationsdrivande verkningar fick en klar belysning under 1966 års löneförhandlingar. Därest det legat allvar bakom regeringens tal om att den ekonomiska politiken bör skapa förutsättningar för en mera balanserad löneutveckling, borde regeringen följaktligen ha framlagt förslag om lindring av progressiviteten i de statliga skatteskalorna. I avsaknad av sådant initiativ har högerpartiet i motionerna I: 421 och II: 529 lagt fram förslag härom. Förslaget innebär en högsta skattelättnad på 230 kr. för ensamstående och 900 kr. för äkta makar. Lättnaderna för de enskilda skattebetalarna är alltså relativt blygsamma. De kan emellertid få en betydande psykologisk effekt, helst om — som förutsattes i motionerna — det framgår av riksdagsbeslutet att detta skall innebära inledningen till ett fullföljande av allmänna skatteberedningens förslag om en väsentlig reformering av skatteskalorna.

Vi tillstyrker av dessa skäl bifall till förevarande motioner på denna punkt.

I proposition nr 125 säges ytterligare beträffande den ekonomiska politiken att ett centralt mål för denna är att »skapar balans i de utrikes betalningarna».

Även här vill vi helt ansluta oss till den uttalade målsättningen och samtidigt beklaga, att regeringen underlåtit att vidtaga den mest närliggande åtgärden i detta syfte, nämligen införande av en mervärdeskatt i stället för nuvarande omsättningsskatt. Såsom framhållits i motionerna I: 421 och II: 529 är omsättningsskatten ägnad att försämra utgångsläget för de svenska företagen vad avser deras möjligheter att konkurrera med utländska företag. Detta sammanhänger med att svenska företag — i motsats till utländska — får vidkännas kostnader till följd av att omsen drabbar även investeringar och en del omsättningstillgångar.

En mervärdeskatt är ej kumulativ. Den är konkurrens- och prisneutral. Den påverkar ej valet av företagsform. Hur många led en vara passerar innan den når den slutliga konsumenten är likgiltigt. Väsentligast i dagens situation torde emellertid vara att en omläggning till mervärdeskatt förbättrar våra företags möjligheter att konkurrera med utländska företag. Våra exportföretag behöver ej längre räkna in skatten som en omkostnad. De kan därmed hålla lägre priser än med nuvarande oms och får därmed lättare att hålla sina marknader i andra länder liksom att finna nya sådana. Även de på den interna marknaden arbetande svenska företagen kan hålla lägre priser exklusive skatt och därmed nå bättre avsättning av sina varor i konkurrensen med utländska företag. I förhållande till nuvarande oms skulle alltså en mervärdeskatt främja exporten och verka återhållande på importen — till fördel för vår bytesbalans liksom för den inhemska sysselsättningen.

Alltsedan allmänna skatteberedningen 1964 lade fram sitt förslag om införande av en mervärdeskatt har denna fråga varit föremål för översyn inom finansdepartementet. Uppenbarligen hade det varit möjligt att göra denna översyn och redovisa resultaten härav på betydligt kortare tid, om viljan varit god. Trots frågans oerhörda vikt och trots den för hela vår ekonomi så ytterst besvärande bristen i vår bytesbalans har finansministern emellertid fördröjt frågans lösning. Det föreligger därför starka skäl för ett uttalande från riksdagens sida med krav på införande av mervärdeskatt.

Såsom framhållits i motionerna I: 421 och II: 529 är staten ansvarig för den fortgående inflationen ej blott därför att skattesystemet — den direkta såväl som den indirekta beskattningen — driver företagens omkostnader i höjden utan även därför att statsutgifterna tillåtes expandera väsentligt mer än som motsvarar produktionsökningen i landet. Om hänsyn togs till att av utgifterna för 1966/67 340 milj. kr. hänför sig till retro-

aktiva löner belöpande på budgetåret 1965/66, ligger utgifterna för 1967/68 reellt 3 150 milj. kr. eller 9,5 % högre än nu beräknas för löpande budgetår, detta trots en otillbörlig nedskärning av försvarsutgifterna.

Högerpartiet har även här velat bidra till en dämpning av inflationen. Dess budgetalternativ framgår av följande sammanställning över de inkomst- och utgiftsförändringar högerpartiet föreslagit under innevarande riksdag.

		Milj. kr
<i>Inkomständringar</i>		
Ändrade skatteskalor	— 225	
Höjda ortsavdrag för folkpensionärer	— 15	— 240
Försäljning av LKAB-aktier	+ 100	
Riksbanksfonden	+ 50	+ 150
	<u> </u>	<u> </u>
	Totalt	— 90
 <i>Utgiftsändringar</i>		
Försvaret	+ 300	
Lokaliseringslån	+ 100	
Industriell forskning	+ 100	
Hantverks- och industrilånefonden	+ 25	
Diverse	+ 7	+ 532
	<u> </u>	
Investeringsbanken	— 500	
Lånefonden för bostadsbyggande (höjda ränteinkomster 175, förvaltningsavgift 7, indragna topplån 40)	— 222	
Räntebidrag	— 130	
Investeringsplan för kommunikationsverken (105) och televerkets fond (51)	— 156	
Uppskov med program 2 i TV	— 21	
Bidrag till sjukförsäkringen	— 35	
Bidrag till politiska partier	— 23	
»Småanslagen»	— 48	
Diverse anslag	— 32	— 1 167
	<u> </u>	<u> </u>
	Totalt	— 635

Högerpartiets totalbudget för 1967/68 får följande utseende (milj. kr.):

Statsinkomster	34 566
Statsutgifter	35 541
	<u> </u>
Beräknat totalbudgetsaldo	— 975

Lånebehovet är sålunda 545 milj. kr. lägre än enligt regeringens budget.

dels ansett att utskottet under punkt B 2 bort hemställa,

att riksdagen måtte, med bifall till de likalydande motionerna I: 421 av herr Holmberg m. fl. och II: 529 av herr Bohman m. fl., antaga det vid motionerna fogade förslaget

till förordning angående ändrad lydelse av 10 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt.

Beträffande indexreglering av skattesystemet

II) av herrar *Gösta Jacobsson, Lundström, Enarsson, Sundin, Ahlmark, Magnusson* i Borås, *Gustafson* i Göteborg, *Vigelsbo, Franzén* i Träkumla och *Sterne*, vilka ansett, att utskottet under punkterna B 2 och 3 i vad gäller inflationens verkningar vid beskattningen bort hemställa,

att riksdagen, i anledning av de likalydande motionerna I: 421 av herr Holmberg m. fl. och II: 529 av herr Bohman m. fl. ävensom de likalydande motionerna I: 558 av herrar Dahlén och Bengtson samt II: 708 av herrar Hedlund och Ohlin, måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att undersökningar kommer till stånd rörande metoder att undvika inflationens verkningar vid beskattningen, samt att förslag i anledning härav förelägges riksdagen.

Beträffande tidpunkten för förslag om införande av mervärdeskatt

III) av herrar *Gösta Jacobsson, Lundström, Enarsson, Sundin, Ahlmark, Magnusson* i Borås, *Gustafson* i Göteborg, *Vigelsbo, Franzén* i Träkumla och *Sterne*, vilka ansett, att utskottet under punkterna B 2, 3 och 6 i vad avser tidpunkten för förslag om införande av mervärdeskatt bort hemställa,

att riksdagen, i anledning av de likalydande motionerna I: 421 av herr Holmberg m. fl. och II: 529 av herr Bohman m. fl., de likalydande motionerna I: 558 av herrar Dahlén och Bengtson samt II: 708 av herrar Hedlund och Ohlin ävensom motionen II: 738 av herr Sjöholm, måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t planerar utredningsarbetet för den fortsatta reformverksamheten på skatteområdet så att förslag om införande av mervärdeskatt kan framläggas för 1968 års vårriksdag.

Beträffande fortsatt reformering av beskattningssystemet

IV) av herrar *Lundström, Sundin, Ahlmark, Gustafson* i Göteborg, *Vigelsbo, Franzén* i Träkumla och *Sterne*, vilka
dels anfört följande:

Den samhällsekonomiska situationen — inte minst den svaga produktionsstillväxten — har accentuerat ett redan tidigare föreliggande behov av reformer inom skattelagstiftningens ram. Underlåtenheten att i tid sörja för

en genomgripande skattereform efter i huvudsak de riktlinjer som allmänna skatteberedningen förordade 1964 ter sig i dagens läge som ett allvarligt misstag. Den ekonomiska situationen skulle ha varit bättre om åtgärder i enlighet med vad som krävts från oppositionen vidtagits på ett tidigare stadium.

Det nuvarande skattesystemet är invecklat och svåröverskådligt. Det har i vissa avseenden direkt negativa verkningar. Den höga marginalbeskattningen och bristen på sparstimulerande inslag i skattereglerna verkar hindrande på enskilda människors vilja att arbeta och spara. Den indirekta beskattningen drabbar onödigtvis de utvecklingsbefrämjande investeringarna och försvårar — liksom energiskatten — dessutom för näringslivet att på hemmamarknaden och utomlands effektivt konkurrera i kostnadshänseende med utländska företag. Företagsbeskattningen ger inte företagen möjligheter att upprätthålla en tillräckligt hög självfinansieringsgrad. De har nu en otillfredsställande konsolidering. Följderna har visat sig på senare tid bl. a. i ett snabbt ökat antal företagsnedläggelser och driftinskränkningar. I kompletteringspropositionen ges uttryck för allvarliga bekymmer för näringslivets situation.

En skattereform bör genomföras efter de riktlinjer som anges i motiotionerna I: 558 och II: 708. Riktlinjerna innebär bl. a.:

Omläggning av den nuvarande allmänna varuskatten till en generell indirekt skatt (mervärdeskatt) som i förhållande till skatteberedningens förslag är förenklad vad gäller omfattning och administration. I samband härmed försvinner den kostnadsdrivande extrabeskattningen på investeringar. Införandet av mervärdeskatt sker samtidigt med en förstärkning av stödet åt ekonomiskt svaga grupper.

I samband med övergång till mervärdebeskattning avvecklas flertalet punktskatter (utom skatter med speciell motivering).

Den direkta personliga inkomstskatten sänkes. Skalorna för marginalbeskattningen justeras nedåt, i första hand genom en breddning av skatteskalornas proportionella skikt och lättnader i marginalbeskattningen i angremsande skikt. Grundavdragen reformeras för att ge skattesänkningar åt personer med låga inkomster.

Vidgade sparstimulerande åtgärder infogas i den direkta beskattningen.

Ett system införes som förhindrar automatisk skatteskärpning, när inflationen höjer inkomsterna.

Särbeskattning av äkta makar som princip. Vid utformningen av reglerna skall hänsyn tas till att gifta kvinnor ibland saknar reella möjligheter till yrkesarbete utanför hemmet. Stödet till barnfamiljerna förstärkes. Om skolning och utbildning av gifta kvinnor ges väsentligt utökade resurser.

Möjligheterna till skattemässig utjämning mellan olika år förbättras genom rätt till progressionsutjämning och rätt till avsättning till resultatutjämningskonto.

Företagsbeskattningen reformeras i syfte att främja investering och rationalisering inom näringslivet. Tillgången på riskvilligt kapital ökas genom förbättrade möjligheter till internt företagssparande. Rätt till avskrivning av varaktiga maskiner och inventarier till deras återanskaffningsvärde är en målsättning som hör förverkligas på längre sikt. Utan dröjsmål bör dessutom en ändring göras i beskattningsreglerna beträffande avskrivning på byggnader, som används i rörelse eller jordbruk, så att i första hand större avskrivning medges under de första åren av byggnadens ekonomiska användning.

Statsfinansiella och samhällsekonomiska förutsättningar för en omedelbar sänkning av marginalbeskattningen föreligger inte f. n. En ändring i detta hänseende bör komma till stånd i samband med en allmän skattereform i enlighet med vad som föreslagits i motionerna I: 558 och II: 708.

dels ansett, att utskottet under punkt B 3 bort hemställa,

att riksdagen, med bifall till de likalydande motionerna I: 558 av herrar Dahlén och Bengtson samt II: 708 av herrar Hedlund och Ohlin i vad avser fortsatt reformering av beskattningssystemet, måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära att förslag framlägges för 1968 års riksdag om en allmän skattereform, innebärande

a) lättnader i den personliga inkomstskatten genom sänkning av marginalskatterna och sänkt skatt för lägre inkomster;

b) att den nuvarande omsättningsskatten ersättes med en konsumtionsneutral och i förhållande till skatteberedningens förslag vad gäller omfattning och administration förenklad mervärdeskatt samt att en utrensning sker bland punktskatterna, varigenom bl. a. åstadkommes att exporten befrias från de olika indirekta skatter, som belastar produktionen, och att inhemska varor likställes med importerade; samt

c) reformering av beskattningen av företag och enskilda i syfte att främja enskilt sparande och ekonomisk expansion.